

ZASAVSKI vestnik

LETO VII, ŠTEV. 8

TRBOVLJE, 24. FEBRUARJA 1954

GLASILG SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZASAVJA

Več kritike in samokritike v vrstah komunistov

Z letne konference ZK mesta Trbovlje

Pretekli tork popoldne je bila v rudniški restavraciji na Vodah redna letna konferenca osnovne organizacije Zveze komunistov mesta Trbovlje, ki je kritično ocenila delo članov v preteklem letu. Udeležili so se tudi tov. Viktor Kovač, sekretar OK ZK Trbovlje ter tov. Janez Jesenšek, sekretar SZDL okraja Trbovlje in še drugi. Sekretar MK ZK Trbovlje tov. Dušan Povše je podrobno analiziral delo komunistov ter se poglobljeval v vprašanja delavskega upravljanja v naših podjetjih in delu komunistov v naših društvih.

Tov. Dušan Povše je med drugim dejal, da je lanskega leta delo komunistov mesta Trbovlje na splošno pozitivno. Opozoril je na nekatere pomembne politične uspehe v kraju, med drugim na spontano enotnost revirskih delovnih množic v tržaškem vprašanju v lanskem oktobru, nadalje na visoko udeležbo volivcev pri zadnjih volitvah v zvezno in republiško skupščino.

Ko je sekretar mestnega komiteja ZK govoril o delu članov ZK, je poudaril, da se posamezniki izmikajo delu v raznih naših društvih ter v Socialistični zvezi. Dotaknil se je nadalje vprašanja posledic Džilasovih člankov, ki so prinesli v vrste naših aktivistov zmedo. Na srečo pa je bilo tistih, ki so te članke pozdravljali, zelo malo, misleč seveda, da jim odsele ne bo treba več delati — večina članov ZK pa je izvajajci tov. Džilasa ni soglašala. Enako je tudi večina ostalega prebivalstva pravilno ocenila sklepe III. plenuma CK ZKJ v tej zadevi.

V drugem delu svojega poročila je tov. Povše govoril o delu sindikatov in Rudniškega komiteja ZK. Delo tega komiteja je bilo pomanjkljivo; da je temu tako, je iskati vzrok v tem, da se člani komiteja niso udeleževali sestankov osnovnih organizacij ZK. Delo rudniškega komiteja se je v zadnjih mesecih izboljšalo ter zaznamuje tudi nekaj uspehov. — Ko je referent obravnaval vprašanje delavskega samoupravljanja, je naglasil, da člani naših delavskih svetov vse premalo sodelujejo s svojimi volivci. Istotako je tov. Povše podčrtal neaktivnost delavskih svetov v naših manjših podjetjih.

Slaba stran dela mestnega komiteja ZK in osnovnih organizacij je bila vsekakor v tem, da so bili med letom sprejeti v članstvo ZK samo 4 novi člani. O tem vprašanju smo vodili premalo evidence, saj je bilo na drugi strani izključeno iz ZK preko 60 članov. Sama diskusija, h kateri se je prišlo po precejšnji številki navzočih, je pokazala, da leži skoraj vse politično delo na ramenih posameznih članov ZK, medtem ko se drugi držujejo več ali manj pasivno, ali pa se delu, ki bi ga lahko opravili, celo izogibajo. Konferenca je ostro obsodila vse takšne člane ter bo organizacija vsakega nedelavnega člana klicala v prihodnje na zagovor. Tako je tudi tov. Zupan s terena Zasavje grajal komuniste, da ne delajo v Socialistični zvezi in v drugih organizacijah in društvih.

Tov. Herman Pečnik je obravnaval vprašanje vzgoje naše mladine, kjer je posebno podčrtal, da bi morali biti ravno komunisti tisti, ki bodo mla-

dini zgled. — Tovariš Slavko Borštnar je govoril o delavskem samoupravljanju ter o prečem revirskem vprašanju, kje in kako zaposliti mlada dekleta in jim poskrbeti delo. Ko je govoril o prvem vprašanju, je poudaril, da je v naših manjših podjetjih opaziti precejšnjo brezbriznost do družbene lastnine in da celo komunisti šestokrat takšne nepravilnosti zakrivajo. Opozoril je nadalje na razne probleme v naši komunalni dejavnosti ter pozval člane ZK, da na zborih volivcev sodelujejo v večji meri pri raznih razpravah.

Tov. Mirko Skalin je govoril o vzgoji delavske mladine; leta se v prejšnjem meri posveča študiju na naših visokih šolah. Tov. Skalin je nadalje naglasil, da moramo do okrajne partijske konference utrditi osnovne organizacije ZK. — Tudi tov. Vili Skrinjar je govoril o važnosti delavskega samoupravljanja, tov. Tone Kukačica o potrebi sodelovanja mladine v raznih društvih. Alojz Korimšek pa o TVD »Par-

tizan« ki mu je potrebna pomoč. Tov. Franc Skrijanc je podčrtal važnost naše mladinske organizacije ter pomagal, ki naj ji jo nudijo člani ZK.

K diskusiji se je prijavil tudi sekretar Okrajnega komiteja ZK Trbovlje, tov. Viktor Kovač. Le-ta je govoril o vlogi mladine v našem družbenem življenju. Z njo delamo vse premalo na terenu. Tudi sindikati po podjetjih bi morali voditi o mladini več računa. Tov. Kovač je poudaril uspehe komunistov v Trbovljah, vendar se je v vrste naših osnovnih organizacij utihotapila napaka, da smo prezrili potrebo kritike in samokritike, sicer bi marsikateri naših nedelavnih članov drugače gledal na svoje pasivno zadržanje. — V naslednjem je tov. Kovač govoril o sistemu dela v osnovnih organizacijah ZK ter o delu njenih članov v naših društvih; ob tej priložnosti je podčrtal, da imamo v naših društvih sicer dosti članov ZK, vendar samo na papirju. Tudi osnovne organizacije sprejemajo na svojih sestankih dosti sklepov, toda ti sklepi so največkrat samo načelni ter premalo konkretni, zaradi česar ne pride do izvedbe raznih koristnih sklepov. Ob zaključku je okrajni sekretar ZK naglasil, da je bistveno vprašanje nas vseh vzgajanje komunistov; vsi, ki imajo pogoje, da ostanejo ko-

munisti, bodo to tudi ostali, vsi drugi pa bodo odpadli.

Tov. Jože Pikič je govoril v naslednjem o važnosti higijensko-tehniške zaštite v naših podjetjih ter opozoril, da smo zaradi nesreč pri delu in bolnikov izgubili 45% plačnega sklada.

V novi Mestni komite ZK Trbovlje so nato izvolili v tajnih volitvah 17 članov, za okrajno partijsko konferenco pa 8 delegatov. — Ob zaključku je konferenca sprejela sklepe za nadaljnje delo ter poslala pozdravne resolucije CK ZKJ in CK ZKS. Tov. Dušan Povše se je ob koncu zahvalil za izkazano zaupanje ter poudaril, da bomo sklepe, ki smo jih sprejeli, izvršili lahko v celoti le ob pomoči vseh.

Po konferenci so se delegati udeležili uprizoritve Klabundove igre »Krog s kredom« v Delavskem domu.

Nekaj misli s skupščine zagorskih rudarjev

Pred kratkim je bil na Izlaskah občni zbor sindikata zagorskih rudarjev. Zastopanih je bilo 17 sindikalnih podružnic s 120 delegati. Navzoči so bili tudi številni gostje, med njimi zastopnik Zveze sindikatov Slovenije tov. Jože Pikič, predsednik Republiškega odbora sindikatov rudarjev Slovenije tov. Filip Zibret, zastopnik OK ZKS tov. Jesenšek, predsednik LOMO Zagorje in republiški poslanec Alojz Lukač in še drugi gostje.

Poročila predsednika in tajnika so bila preračunano skop, zato pa je bila diskusija tembolj živahna, saj je občni zbor trajal celih 7 ur. Občni zbor je bil po svoji vsebini v glavnem ploden, vendar je bilo iz nekega dela poročil in razpravljanja delegatov razvidno, da so na skupščini določena vprašanja obravnavali ozko, da so se držali po večini okvira svojih sindikalnih podružnic in niso dovolj upoštevali ostalih problemov svojega kraja. Držali so se namreč ozkega okvira svojega rudnika ter pokazali malo smisla za interese naše ljudske skupnosti. Razgovor je začel včasih na raz-

ZIMSKA IDILA

pravljanje o čisto osebnih vprašanjih, ki bi se lahko obravnavala drugače. Prav tako so preveč poudarjali vlogo jamskih delavcev, niso pa upoštevali težav zunanjih delavcev. Podcenjevali so nadalje podružnice izven rudnika ter krajevni sindikalni svet. Seveda so na nepravilna pojmovanja nekaterih delegatov reagirali ostali delegati in gostje.

Iz obravnave na skupščini bomo omenili najbolj pereča vprašanja in mnjenja delegatov. Delo sindikalnih podružnic je bilo precej razgibano. Nekatere podružnice so delale boljše, druge spet slabše, kakor so se pač zalagali za delo člani sindikalnih odborov. V delu podružnic se je namreč odražalo tudi delo komunistov; kjer so bile osnovne organizacije ZK slabše, tam tudi sindikalno delo ni bilo dobro oziroma bi lahko bilo boljše. Sam rudniški odbor ni v zadostni meri pomagal sindikalnim organizacijam. Posvečal je nadalje premalo pažnje delavskemu svetu in upravnemu delu rudnika. Tečaj za izpopolnjevanje članov v delavskem

samoupravljanju je organiziral sam delavski svet, čeprav je to naloga sindikata. Povezava s krajevnim sindikalnim svetom je bila slaba. — Tudi kulturno-prosvetno delo bi moralo biti boljše. Za splošno in strokovno izobrazbo rudarjev odgovarja sindikalna organizacija. Na tem področju ni bilo dovolj storjeno; res je, da so rudarjem tolmačili vsebino in pomen raznih osnutkov, gospodarskih uredb in same uredbe, niso pa propagirali med članstvom obiska raznih predavanj, tečajev itd. Tako so na nedavno predavanje v okviru Ljudske univerze, kjer je bilo na dnevnem redu delavsko samoupravljanje, prišli samo rudarji, čeprav vemo, da je na rudniku zaposleno okrog 2000 delavcev in uslužbencev. Tečaj za pridobivanje kvalifikacije so obiskovali večinoma mladi ljudje, medtem ko starejši ni bilo blizu. Posledica tega je, da starejši ne sledijo tehničnemu napredku v rudarstvu, in ker se vedno vodijo delo na delovnišču, povzročajo s svojo strokovno zastaralostjo številne nezgode v rudniku. — Ideološka in politična izobrazba članov sindikalne organizacije je še vedno na nizki ravni in je naloga sindikalne organizacije, da se za to problem bolj zanima.

Več pažnje je treba posvečati vprašanju dviga življenjskega standarda delovnega človeka. Tu je predvsem pereče stanovanjsko vprašanje. Rudnik je sicer dal preteklo leto okrog 87 milijonov dinarjev za gradnjo stanovanjskih hiš, vendar je to še vse premalo. Več brige je treba posvetiti nadalje higijensko-tehnični zaščiti delavcev. Na skupščini so sklenili, da je res treba namestiti delovnega inšpektorja, ki bi plačano od zavo- za soc. zavarovanje, s čimer bi bil neodvisen od podjetja.

Sindikati morajo skrbeti tudi za pravilno izvajanje socialnega zavarovanja. Letos se v Zagorju ustanovili podružnico soc. zavarovanja in bo sedaj mogoče kontrolirati izrabljanje tega zavarovanja, po drugi strani pa spet mogoče dati bolnikom to, kar jim pripada.

Na občnem zboru so ostro kritizirali višje gospodarske forume, ki niso pravilno planirali porabe premoga in niso skrbeli, da bi bila podjetja pripravljena za dostavne zaloge premoga za kritične mesece. Zato morajo sedaj rudarji delati tudi ob nedeljah. Seveda se rudarji ne upirajo, če morajo tu in tam delati tudi ob nedeljah, vendar morajo inšeti nekaj prostih nedelj za razvedrilo.

Sindikalna podružnica ni skrbela v zadostni meri za vzgojo rudarske mladine. Le-ta je prepuščena sama sebi.

Te in še druge probleme bo moral neovzdržljivi rudniški sindikalni odbor upoštevati, na kar se bo delo sindikalne organizacije vidno izboljšalo.

Z 12. seje okrajnega zbora in zbora proizvajalcev

Prejšnji tork sta se sešla okrajni zbor in zbor proizvajalcev v našem okraju k 12. skupni seji. Odprli jo je predsednik OLO Trbovlje, tov. Martin Gosak, ki je predlagal dnevni red, katerega so vsi odborniki soglasno sprejeli. Za tem je tajnik OLO tov. Sorn prebral odbornikom izvelek sklepov zadnjih skupnih sej. V prvi točki dnevnega reda je podal predsednik Okrajnega sodišča Trbovljah tov. Stefan Lebar poročilo o delu okrajnega sodišča, nato pa je sledilo poročilo tov. Janeza Nareda za Svet za notranje zadeve ter poročilo sodnika za prekrške tov. Keržana.

Odborniki so v naslednjem poročila podrobneje prediskutirali. Direktor steklarne v Hrastniku tov. Klanjšek je dal nekaj pojasnil v zvezi s kriminalom v steklarni. Prav tako so odborniki razpravljali o kraji starega železa, ki ga posamezniki odnašajo s trboveljskega rudnika in prodajajo podjetju »Odpad«. To podjetje bi vsekakor lahko vedelo, od kod izvira to železo in še druge drage kovine ter bi tega materiala ne smelo kupovati. V diskusiji se je oglasil tudi javni tožilec, ki je navedel nekaj problemov, s katerimi se bori pri svojem delu.

Ko je prišel na dnevni red obratovalni čas naših gostišč, so se vsi odborniki strinjali, da je zapiralni čas teh obratov ob 10 uri zvečer prezgoden, ker prihajajo na primer rudarji iz

svoje službe v 2. delovni tretjini šele ob pol enajstih.

Na seji so sprejeli odborniki sledeče odločbe: 1. odlok o finansiranju stroškov OLO Trbovlje v I. tromesečju 1954; 2. odlok o olajšavah pri zdravljenju; 3. odlok o ustanovitvi komisije za pripravo predloga o uporabi zemljišč za gradbeno delo; 4. odlok o vzpostavitvi komisije za korekture hektarskega donosa in za odmero dohodnine; 5. odlok o dodelitvi reševalnega avtomobila Mestnemu prostovoljnemu gasilskemu društvu.

V ZADNJIH DNEH V REVIRJIH

TRBOVLJE

Pretekli četrtek in petek so igralci iz centra Trbovelj ponovili v Zg. Trbovljah v tankajšnjem Domu »Svobode« spevoigro »Pri belem konjčku«. Gledališka dvorana je bila obakrat polna.

Zadnji petek so se zbrali člani Planinskega društva Trbovlje v restavraciji na Vodah k rednemu letnemu občnemu zboru. Za predsednika je bil izvoljen tov. Grčar. — O delu društva in njegovih letošnjih načrtih bomo še poročali.

Prav tako je bil minuli petek občni zbor agline »Svobode-Zasavje« v Trbovljah. Obisk občnega zbora je bil odličan, saj je bila dvorana do zadnjega kotička zasedena. Podrobnosti o tej skupščini bomo še prinesli.

Gledališka skupina »Svobode-Zasavje« je uprizorila v soboto in nedeljo v režiji tov. Igorja Merviča igro »Matura«. Obisk predstav je bil dober.

Preteklo soboto zvečer je bil v Zg. Trbovljah v Domu »Svobode« mesarski ples. Kakor smo čuli, je prireditev potekla v vselem predpustnem rajanju, h kateremu so pripomogle godba in razne druge dobrote. — V enako veselje razpoloženju je potekla v soboto zvečer v dvorani restavracije na Vodah maškara Društva rejcev malih živali v Trbovljah. — To zabavo so obiskali tudi Hrastničani.

V Trbovljah so pa imeli v soboto tudi serozno prireditev: v Delavskem domu je bila proslava 150-letnice prve Srbske vstaje. Spominski govor je imel tov. prof. Simončič, sodelovali so pa na tej jubilejni slavnosti tudi pevci »Svobode II.« in »Svobode-Center« ter godba na pihala. Ta spominska slovesnost je bila dobro obiskana.

Gledališka družina »Svobode-Center« je v nedeljo popoldne uprizorila četrtič Klabundov »Krog s kredom«. Obisk igre je bil zadovoljiv. O inscenaciji te eksotične igre bomo še pisali.

ZAGORJE

V Zagorju so preteklo soboto in nedeljo tekmovali na dvošteznem kegljišču SD »Proletarca« kegljačice iz vse Slovenije za republiško prvenstvo. Rezultati tekmovalja nam ob zaključku lista še niso bili znani. Poročali bomo o njih v prihodnji številki.

V nedeljo je bila v Zagorju letna konferenca mestne ZK. Podrobnejše poročilo o tej konferenci sledi.

HRASTNIK IN DOL

Preteklo soboto zvečer je imela Prostovoljna gasilska četa (matično društvo) svoj letni občni zbor. To 67 let staro društvo se je letos regeneriralo z 20 novimi mladimi člani. — Za predsednika so izvolili dolskega častnega in hrastniškega

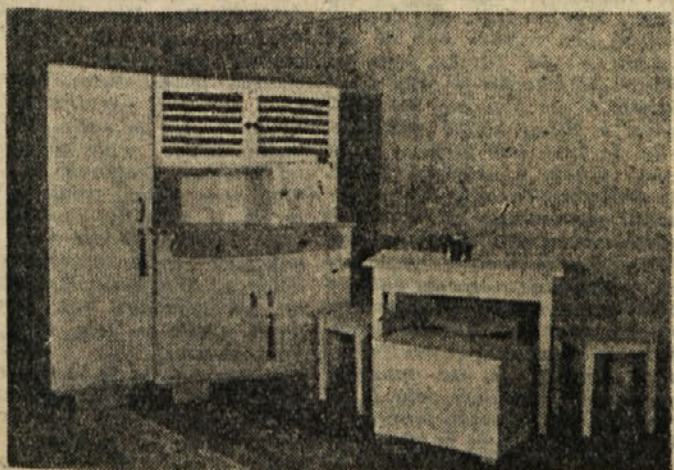
rednega gasilskega člana tov. Jakoba Klemena.

Na rudniku je bil prav tako v soboto odlični koncert orkestra JLA iz Ljubljane pod vodstvom hrastniškega rojaka, kapelnika tov. Jožeta Bruna. — Za to glasbeno prireditev je vladalo v Hrastniku veliko zanimanje, saj so bile že 5 dni pred koncertom vse vstopnice razprodane. Na koncertu so nastopili nadalje znani slovenski operni pevci iz Ljubljane, kakor n.pr. Hrastničanka Sonja Draklerjeva ter Sonja Hočevarjeva, nadalje Vlado Korošec, zagorski rojak.

V gostilni Roš so pa imeli v soboto zvečer zabavni večer namestnici Kemične tovarne v Hrastniku.

Na Dolu pri Hrastniku je bila prav pristrana proslava, na katero so bivali učenci in učenke povabili pet svojih nekdanih učiteljev. V prvi vrsti so pa proslavljali jubilej učenci, ki so pred 30 leti zapustili dolsko šolo, ki jo je odlično vodil zadnjih 6 let bivši učitelj tov. Davorin Cander, sedaj živeč v Ljubljani.

V Sp. Hrastniku je uprizorila dramska družina tamkajšnje »Svobode II.« veseloigro »Za stanovanje gre«. Gledališka dvorana je bila nabito polna. Na vseh prireditvah ni manjkalo predpustnega rajanja in veselega razpoloženja.

Kuhinjska oprava: Darilo za vse naročnike Zasavskega vestnika, ki bodo poravnali celoletno naročnino do 30. aprila.

ZA NAŠE KMETOVALCE

Reja telet

Zadnjič smo pisali o prehrani in oskrbi bregih krav in telic, danes pa o reji telet. Odločilen vpliv na kasnejšo mlečnost krav je pravilna vzreja telet, pri kateri pogosto iz nevednosti grešimo.

Prvo vprašanje, ki se nam vsiljuje, je, kateri način napajanja telet, naravni ali umetni, je priporočljiv? Na splošno lahko trdimo, da ima sesanje teleta pri materah na kmetijah, ki nimajo najzanesljivejših molznikov in potrebnih naprav, ki so nam porok za brezpogojno snago napajanja, vsekakor prednost pred umetnim sesanjem. Škoda, ki lahko nastane pri napajanju z nečistim, pogosto okuženim mlekom, je tako velika, da je ne morejo odtehtati njegove prednosti, ki obstajajo v tem, da se držimo natančnega hranilnega načrta.

Umetno napajanje — morda se ne strinjajo z njim vsi — ima tudi to prednost, da krava ne trpi toliko pri dojenju teleta, da ima več miru in da je lažja odstava teleta.

Pomenimo se torej o umetnem napajanju telet. To delamo z napajalniki. Ko je krava tele osušila, ga takoj odstranimo od krave in mu damo piti toplo pomolzeno mleko od matere iz čiste pogrejte steklenice, ki ima na koncu pritrdjeno »žulo« (sesalnik) iz kavčuka, malo večjo, kakor jo rabimo za otroke. Se priporočljiveje je, če vlijemo toplo mleko v pregreto posodo in ponudimo teletu prst iz mleka, nakar začne tele samo piti.

V vseh primerih je treba v začetku potrpežljiva in obzirnost. Ker so v začetku prvi trije želodci še nepopolno razviti, ne smemo novorojenemu teletu prve čase nuditi več mleka kot po en liter! Če dobi tele več kot en do en in pol litra, izteče mleko v tanka črevesa, ki ne morejo mleka tako prebaviti kot siriščnik; v črevah se mleko začne kisati in razkrajati z usodnimi posledicami.

V 10 do 14 dneh se siriščnik že toliko razvije, da prenese dva litra mleka naenkrat, po štirih tednih pa tri litre na obrok. Od tretjega oz. četrtega tedna lahko napajamo mleko v eni sedmimi telesne teže teleta dnevno.

Prvih osem dni napajamo pet do šestkrat dnevno, kasneje trikrat na dan.

Od šestega do sedmega tedna dalje lahko polagoma primešamo materinemu mleku posnete-ga toplega mleka ali tople vode, tako da končno nadomestimo materino mleko s sladkim posnetim mlekom ali svežim pinjen-cem ali z zmetki (Buttermilch). Zmetke ali pinjence dobimo pri pripravljanju surovega masla, vsebuje mnogo potrebnih mineralnih soli, toliko je v sladkorja ter je odlični dodatek k hrani mlade živine.

Mleko, ki ga rabimo za napoj, ne sme nikdar smetati, ker teletiči žolodec smetano slabo prenaša; mleko (napoj) mora imeti približno 37 stopinj toplote.

Teleta za rejo napajamo približno 15 tednov, bikce tudi do

enega leta. S prikrajšanjem polnovrednega mleka in z izpadom toliko moramo pa skrbeti za nadomestilo, ki nam ga nudijo lanene tropine in ovsen zdrob. V šestem ali sedmem tednu pa že lahko pričnemo s krmiljenjem zelene krme, sena, še bolj z otavo, da se teletiči žolodec privadi na voluminoznejšo (prostornejšo), tršo hrano, kar ima za posledico boljše izkoriščanje hrane in večjo dajavno zmoglost in sposobnost v poznejši starosti.

Ce nastopi driska telet, prenehamo z mlečnim napojem in ga nadomestimo z ovsenim sokom, ali bolj mehko kuhano, še tople ovseno kašo. — Poleg tega ponudimo četrt litra kamilinaga čaja z enim gramom salicilne kisline in dva grama tanina, kar ponovimo v dveh urah. Tele pa dobro odenimo.

Ko je tele odstavljeno, je priporočljivo, da mu h krmu pokladamo apneno klajo, najboljša in najcenejša je krednica (Schlemmkreide) in po možnosti močna krmila.

Če bi se vime vnelo in za-tkelo, ga nikdar ne mažimo z zdravilom, ki vsebuje kafro, ker nam v tem primeru mleko izginje. Pokličite takoj izkušenega veterinarja za nasvet in zdravljenje. Dotlej pa mažimo vse vime z milom tako, kakor se namaže moški pred britjem. — Varujmo pa kravo pred prepihom!

Sprodaj opisano krmiljenje je seveda zamišljeno za plemen-ska teleta. Klavna napajamo samo štiri do pet tednov in jih nato izročimo mesarju.

Največja napaka pri izreji telet je prezgodnje krmiljenje osnovne hrane, ki ima preveč staničnine, ki je nežna prebavila ne zmogore prebaviti. Semkaj štejejo: slabo seno, slamo in ustavev mlečnega napoja. Posledica take krme je, da teleta popijejo neprimerno veliko vode. Nadaljnje zle posledice so v slabih telesnih oblikah, predvsem je usedan križ, prostor za lopaticama je prazen. Teleta izgube prvo meso in postanejo vampasta.

Teleta ne bi smeli nikoli, kakor njihove matere, po poljubnosti napiti, temveč je ravno

zaradi zabranitve prevelikega vampa priporočljivo, da jim pitje vode prav pičlo odmerimo. Seveda je tudi tukaj srednja pot najboljša pot. Važno je tudi, da pridejo teleta od 10. do 15. tedna pri primernem vremenu dnevno za nekaj ur na teletjo pašo, v vsakem primeru pa v kakšno iztekališče.

Tudi za teleta, zlasti za bikce, velja isto glede občevanja kakor za žrebeta, t.j. da jih ne dražimo in jim ne nagajamo. Bikce pri takem draženju sicer ne grize, pač pa se brani z glavno. Ko pa doraste, postane agresiven in napade celo svojega strežnika ali gospodarja; ravno takšno nesposobnost in nesmiselno nagajanje je bilo vzrok že čestim nesrečam.

Tudi pri telicah moramo skrbeti za čim večje gibanje; važno je, da pridejo na prosto pašo ali planino. Gibanje nam je porok za odpornost pri boleznih kakor tudi za pravičen razvoj telesa (prsi, pljuča, noge).

Telice naj se, plemenu primerno, v starosti 17—21 mesecev pripuščajo in zaradi tega naj se jim skupna pašo z bikci pred pristupom zabrani.

Kakšne sorte krompirja bomo letošnje spomlad sadili?

Skoraj gotovo bi vsi najraje sadili »krompir stare domače bele sorte«, ki ima strokovno ime »Oneida« — če bi ne imeli semenski krompir te vrste in če bi smeli upati, da bo kaj pridela. Tako slišimo govoriti. Toda saj vemo: krompirja te sorte je vsako leto manj, tako da ga še za seme ni dobiti. In še tisti, ki ga morda dobi za seme kje v hribih, je navadno jeseni slabe volje, ker Oneida čestokrat še semena ne vrne. Zato na velike te vrste pač ne bomo mogli več saditi. Kdor pa hoče še z njim poskusiti, ga lahko tudi dobi preko svoje domače KZ pri OZZ.

Nameste starega domačega sadimo sedaj vse mogoče vrste »nemškega« krompirja, kot mu pravimo, čeprav večina teh vrst ne izvira iz Nemčije, temveč iz Holandije. Lansko leto je komisija za priznavanje semen izbrala za seme najlepše nasade sledečih sort krompirja v našem okraju:

Od vrst z rumenim mesom:

»Acketsegen«, kar pomeni po naše njivski blagoslov, je v našem okraju najbolj razširjena sorta krompirja in na splošno tudi najbolj priporočljiva. Uspeva skoro v vsaki zemlji in legi, ni občutljiva za bolezni, rodi zanesljivo in obilo, vendar so gomolji navadno bolj drobni kot debeli. Okusa je zelo dobrega. Edina napaka, ki jo ima, je, da jeseni pozno dozori.

Binjte je zgodnja sorta, ki jo vsi poznamo po značilnem velikem listju. Prva leta obilo rodi, vendar se navadno kmalu izrodi in je treba seme menjati. Okusa je zelo, zelo dobrega. Napaka te vrste krompirja je njegova podvrženost krompirjevi plesni, ki

je na primer lani uničila večino nasadov te sorte.

»Alpha« (Alfa) — je sorta, ki v ugodnih razmerah rodi izredno obilno in tudi za bolezni ni občutljiva. Zlasti je ta vrsta primerna za dolinske kraje, kjer je zemlja dobro obdelana in pognojena — torej za lastnike manjših njiv v naših industrijskih središčih, ki si ne želijo na svojem pridelati krompir čez zimo. Zori srednje pozno.

Böhmov rani (zgodnji bemovec) sodi k najbolj zgodnjim vrstam krompirja. Ker pa krompirjevka zelo zgodaj odmrne, ta sorta ne da prav velikega pridelka.

Böhmov srednjerani (srednje-zgodnji bemovec) je pri nas zelo znana in razširjena sorta, ki ima srednjebebele, okroglaste gomolje s hrupavo skorjo. Pridelka sicer ne da največjega, niti ne najboljšega, pač pa dovolj zgodaj dozori vsepovsod.

Frühmölle (frimele) je zelo zgodnja, zelo rodovitna, pa tudi zelo okusna sorta. Žal je le, da se tudi ta vrsta krompirja rada kmalu izrodi.

Kardinal je zelo rodovitna, proti boleznim odporna sorta, ki uspeva vsepovsod. Zasluži večjo razširjenost.

Merkur je sorta krompirja, ki je verjetno v Sloveniji najbolj razširjena, v našem okraju je pa primerna le za nekatere lege, ker zahteva lahko, pečeno zemljo, kjer izredno obilno in trajno rodi, medtem ko se v težkih tleh kmalu izrodi.

Ostbole je zelo rodovitna sorta, ki uspeva tudi v težkih zemljah. Ker pa ni najboljšega okusa, jo bomo razširjali le tam, kjer boljše sorte krompirja ne uspevajo, to je v vlažnih dolinskih okoliših s težko zemljo.

Od belih sort krompirja prihajajo v poštev vrste:

Wohltmann poznamo vsi, ker ima čisto posebno, zelo pokončno rast, rjavkasto listje in rdeče gomolje z belim mesom. Pravijo mu navadno »kočevar«, ker ga največ sadijo v mrzlih kočevskih krajih, kjer drug krompir ne uspeva. Tudi pri nas ga je priporočljivo saditi: tam, kjer z drugimi sortami zamažamo poskušamo doseči uspeh. Saj končno tudi okusa ni tako slabega — rodi pa zanesljivo in obilo!

Wekaragis je marsikje nadomestil naš prejšnji beli krompir Oneida. Seveda ga po okusu ne dosegata, čeprav je tudi dober. Ima velike podolgate gomolje in v rahli zemlji, zlasti v hribih, ostane desetletja zelo rodovitna in zdrav. V dolinah ga je treba seveda vsakih nekaj let izmenjati.

Dianella je najbolj rodovitna krompirjeva sorta, ki v vsaki zemlji in legi obilno rodi in ostane zdrava. Da ni še bolj razširjena, je krivo to, ker se gomolji popolnoma razkuhajo v močnik. Kljub temu jo bomo razširjali: zlasti v krajih, kjer druge sorte belega krompirja ne uspevajo.

Semenski krompir vseh naštetih vrst — ene več, druge manj — ima na zalogi Okrajna združna zveza in ga bo dostavljala naročnikom oziroma kupcem preko vseh KZ.

Ker so zaloge sorazmerno majhne, je razumljivo, da bodo dobili krompir zanesljivo dobre kakovosti: predvsem tisti, ki ga bodo pri KZ vnaprej naročili. Zato nikar ne odlašajte, temveč takoj sporočite najbližji kmetijski zadrugi, koliko in kakšne sorte krompirja naj za vas naroči.

Čeprav bo cena nekaj višja

ZADNJE DNI PO SVETU

Berlinski konferenci posveča svetovni tisk precejšnjo pozornost. Francoski listi pišejo, da sporazum o konferenci petih v Zenevi vzbuja upanje, da bodo rešili azijska vprašanja in zlasti še, da bodo zaključili vojno v Indokinji. Ameriški »New York Times« izraža upanje, ki izvira iz dejstva, da je berlinska konferenca uspela glede konference o daljnovzhodnih vprašanjih, zlasti Koreje in Indokine. Hkrati pa poudarja, da rešitev teh vprašanj ni lahka niti v vojaškem niti v političnem pogledu. Moskova »Pravda« pa povzema tri sklepe iz sedanjih konferenc: razlike v gladih posameznih vlad so bile jasno poudarjene, načini, kako omiliti ta nesoglasja, so postali jasnejši, konkretni sporazumi doseženi na konferenci pa so zelo pomembni. H koncu sodi, da bi imela berlinska konferenca nedvomno lahko tudi večjo vlogo pri zmanjšanju mednarodne napetosti, da pa tega ni storila »zaradi vpliva ameriških agresivnih krogov«.

Londonski »Daily Express« nadaljuje kampanjo proti ponovni obožitvi Nemčije in se zavzema za Churchillov predlog o sestanku ministrskih predsednikov štirih velesil. Pripominja, da neuspeh berlinske konference nikakor ne opravičuje obožitve Nemčije, kar nekateri krogi sodijo za neizogibno in misli, da bi oboževanje Nemčije le izsiljevalo zahodne zaveznike. Končno se zavzema za to, da bi evropsko obrambo zagotovili brez sodelovanja Nemcev, kajti te je treba pustiti »tam, kjer lahko store najmanj zla«.

Zastopnik avstrijskega zunanjega ministrstva je izjavil novinarjem, da Avstrija tudi po neuspehu v Berlinu ne bo opustila naporov, da pripravi štiri velesile do sporazuma o avstrijski državni pogodbi. Vlada bo že v kratkem poskusila doseči pri visokih komisarjih na Dunaju nadaljnje razgovore o tem vprašanju. O takem reševanju avstrijskega problema je bilo govora že lani, ko je SZ ob imenovanju Hlškova za visokega komisarja izrazila željo, da bi avstrijsko vprašanje uredili po diplomatski poti.

V Bonnu so po berlinski konferenci mnenja, da je računati odslej z večjim razumevanjem za nemško vprašanje po vsem svetu. Za sedaj je treba olajšati naloge visokih komisarjev, da pripomorejo k normalizaciji protokot za navadni krompir, se vam bo ta izdelek bogato povrnil, kar bo pridelal toliko večji.

Ce pa bodo — kot upamo — tudi obilne in KZ s primernimi zneski omogočale znižanje cen semenskemu krompirju, se bo lahko znižala semenski krompir tudi cena, ki bo sicer znašala od 18 do 22 din za kilogram, različno po kakovosti sorte in kakovosti blaga in po izvoru.

Ne pozabite: Če hočete obilen pridelček krompirja imeti, si morate prvovrsten semenski krompir oskrbeti.

meta med Vzhodno in Zahodno Nemčijo. Nemcem je jasno, da so združiti Nemčije na poti tri stvari: zahodni načrt o evropski obrambni skupnosti, generalna pogodba Zahodne Nemčije z zahodnimi silami in nasprotovanje Zahoda sovjetskemu načrtu o evropski kolektivni varnosti. Združitev Nemčije je stvar Nemcev in zato se bodo morale okupacijske sile nekega dne iz Nemčije umakniti.

V Scelbinem govoru, ki ga je imel v italijanskem parlamentu, so jasno opazili brezkompromisno stališče vlade, ki ne obljublja popuščanja drugim strankam, ker razpolaga z že vnaprej zagotovljeno večino, marveč poudarja samo pripravljenost, da sprejme stranke izven koalicije, ki bi sprejele njen program. O svoji vladi je novi ministri predsednik dejal, »da ima samo eno politično in samo eno parlamentarno večino.« V sedanjem položaju nobena struja vladne koalicije ne more in ne bo prevzela odgovornosti za padec Scelbove vlade sprito grozečih demonstracij in politike ekstremističnih opozicijskih strank.

V Pan Mun Jomu je nevtralna reparacijska komisija objavila poročilo o svojem poslovanju. Delegati Indije, CSR in Poljske se v njem pritožujejo, da so protikomunistične organizacije v ujetniških taboriščih onemogočile, da bi se v večjem številu izrekli za povratek v Severno Korejo. Zastopnika Švice in Švedske sta priznala delovanje takih organizacij, ki pa niso mogle imeti odločilnega vpliva na odločitve ujetnikov.

Privolitev maršala Tita, da bo prišel na povabilo grškega kralja Pavla na obisk v Grčijo je sedaj v središču zanimanja atenskih političnih in diplomatskih krogov in vse javnosti. Sodijo, da bo ta obisk važno obdobje na poti nadaljnjega utrjevanja prijateljskih stikov med Jugoslavijo in Grčijo, s tem pa tudi trojnega sodelovanja v korist miru na Balkanu in v Evropi.

NA DANSKEM UMETNO OSEMEJENJEJO ŽE 65 % KRAV

V Švici se umetno osemenjevanje še ni razširilo in mu nekateri živinorejci strokovnjaki nasprotujejo. V Angliji pravijo, da je treba umetno osemenjevanje uvajati le, če z njim zagotovimo večjo donosnost živinoreje, to se pravi, če povečamo molznost in dosežemo, da je mleko bolj masno. Prav tako je seveda treba pospeševati umetno osemenjevanje, da zatiramo kužne bolezni. Treba pa se je izogibati prevelikega zoževanja krvnega sorodstva živali le z nekaj plemenjaki. Če bi večino goveje živine umetno osemenjevali z izbranimi plemenjaki, ki jih je razmeroma malo za ta namen, bi prej ali slej nastala pasma goveje živine v ožjem sorodstvu in bi bila nevarnost za obolevanje in izrojevanje živali. Tako vsaj mislijo v deželah, kjer ne pospešujejo kdo ve kako vneto umetnega osemenjevanja.

(Nadaljevanje in konec)

Istega leta so Srbi ponovno premagali turško vojsko, na kar so bili Turki primorani skleniti premirje 2. septembra 1806. leta. Dne 30. novembra so uporniki v naskoku zavzeli Beograd, leta 1807 so pa osvobodili še zadnje neosvojeno mesto v Srbiji — Šabac. Tako je bila leta 1807 osvobodjena vsa Srbija. Ko je Rusija 1807. leta sklenila s Turčijo premirje, je tudi v Srbiji približno dve leti trajal mir.

UREDITEV OSVOBJENE SRBIJE

Srbsko ljudstvo je bilo svobodno, Monce je bilo turškega gospostva in oblasti. Ni bilo več janičarjev in spahijev, ni bilo več Turkov. Upor in novo stanje sta pa največ koristila knezom. Srbski kmet je pričakoval, da bo sedaj svoboden in da bo dobil zemljo. Knezi so se takoj po izgonu Turkov polastili turške, pozneje pa še sultanove zemlje in tako se ni uresničila težnja kmetov po svobodi. Spahije so hitro nadomestili srbski knezi, ki so začeli mesto sultana in spahij pobirati razne dajatve iz turških časov. Tako so zasedli vse brode na rekah in začeli sam pobirati brodnino in carine. S tem so dobili nove vire za bogastvo in vzeli celotno trgovino v svoje roke. V bojih proti Turkom so dobili velik plen. Hajduk Veljko je sam dejal, da je svoje veliko bogastvo pridobil v vojni kot plen. Tako se je moč knezov zelo utrdila in v njihovih rokah je bila vsa oblast. Nekateri so imeli celo svoje konjeniške čete, ki so jih sami vzdrževali. Najhiški knezi so v nahijah zapovedovali

Veselnj Perić:

(Ob proslavi 150-letnice srbske vstaje)

PRVI SRBSKI UPOR

Stanje v Srbiji pred uporom

in upravljal po svoji volji in se niso ozirali na druge. Vsi so hoteli biti v svojih pokrajinah samostojni in niso priznali centralne oblasti, ki je bila v tem času še zelo potrebna, kajti borba proti Turkom še ni bila končana.

Srbsko ljudstvo, ki je sledilo svojim knezom v upor, ker ni hotelo prenašati turškega nasilja, je bilo po prvih vojaških uspehih razočarano, kajti na mesta janičarjev in spahijev so stopali njihovi knezi, ki so vedno bolj samovoljno vršili oblast. Knezi so terjali od ljudstva dajatve, ki so jih vpeljali Turki, to so desetine in dvajsetine od živine. Ljudstvo je te dajatve oddajalo z veliko nevoljo, ker je mislilo, da jih po izgonu Turkov ne bo več. Ljudstvo je moralo še naprej plačevati na posestvih knezov. Moralni so ograževali gospodove, kjer so se pasle svinje, jih čuvali in opravičevali razna druga dela. Na tako so razni tudi žene, kjer so nadomestovale moč. Tudi vojna je zelo izžepala ljudstvo, ki se je vedno tolažilo s svobodo, za katero se je borilo. Nameste svobode pa je ljudstvo samo spremenilo gospodarja. Tako se je začela oblikovati vrhna plast srbske aristokracije. Ljudstvo je zahtevalo, da se prečisti samovolja knezov po nahijah.

Leta 1805 so na skupščini v Borku ustanovili »Pravilništvo« jušči sovjet, ki naj bi imel najvišjo oblast, dajal zakone in upravljal državo. Svet je sestajalo 12 svetnikov, iz vsake nahije po eden. Sedež tega Sveta je bil v začetku v Smederevu, pozneje pa v Beogradu. Izdal je razne uredbe, uredb o davkih in uredb o zakupih raznih dajatev. Harač so sicer odpravili in ga nadomestili z drugimi davki. Vse ostale dajatve pa so obdržali iz časov Turkov. V tem Svetu so razdelili oblasti na posamezne kneze. Karadjordje je dobil vojaško oblast, ostale resorje so pa razdelili knezi med seboj. Ustanovili so tudi sodno oblast. V vsaki nahiji so postavili po tri sodnike. Tem sodiščem so bili odgovorni tudi knezi. Pravico razdeljevanja zemlje je pridržal Svet zase. Začele so se razne zlorabe pri razdeljevanju zemlje. Knezi so videli samo sebe in si najprej zase razdelili velike površine zemlje.

Pobrali so tudi srenjske gozdove, ki so jih kmetje zelo porabljali. Zaradi tega se je začela v Srbiji prva akumulacija kapitala v rokah knezov. Toda knezi in vojvode niso priznali Sveta in se njegovim odredbam niso pokoravali. Tudi v sodstvu se je še vedno uveljavljalo nasilje

knezov. Začel se je boj med Karadjordjem in Svetom. Karadjordje se je vedno bolj uveljavljal in leta 1808 dosegel, da so ga imenovali za dednega kneza. Spor med knezi in Karadjordjem je bil spor za ekonomske pozicije Srbije. Knezi so hoteli zmanjšati oblast Karadjordja in postati neomejeni gospodarji v svojih nahijah.

Rusi so leta 1809 podprli upornike s svojo ofenzivo na Donavi. Večina knezov je eoglasala s tem, da se pretrga zveza z Avstrijo, ker ta ni v zadostni meri pomagala upornikom, in da se vzpostavi zveza z Rusijo. Ponovno so poslali delegacijo v Rusijo, ki naj prikaže Rusom potrebe Srbov. Zato so Rusi 1810. leta poslali Srbom 2.500 vojakov in drugo pomoč v Srbijo. Ta pomoč je bila zelo potrebna, ker je Kuršid pašah začel novo ofenzivo na jugu Srbije. Uporniki so to ofenzivo premagali 6. septembra 1810 leta pri Varvarinu. Po tej bitki so uporniki odšli k Drini in 5. oktobra istega leta premagali Turke pri Loznici.

V teh bojih so jim pomagali Rusi. Srbski knezi so začeli to rusko pomoč gledati z nezaupanjem, ker so v njej videli nevarnost, da bodo Rusi v Srbiji organizirali svoje garnizije. V tem

primeru bi Turke nadomestili Rusi. Poskušali so Karadjordja odtrgati od Rusov. V tem jih je podpirala Avstrija, ki se je sedaj rada vtkala v balkanske zadeve, ker je računala na te kraje po smrti bolnega moža na Bosporju.

Knezi so zahtevali od Avstrije, da pošlje v Beograd svojega konzula. To je bilo ravno v času, ko je Kuršid pašah pripravil nov napad na Srbijo. Zato so nekateri Srbi govorili: »Šta će nam konzul bez vojske, koji će nas braniti ne od Turaka nego od Rusas«. Karadjordje je ostal zvest Rusom in jih naprosil, naj ustanove v Srbiji stalne garnizije. Zato so 1811. leta prišli v Srbijo ruski vojniki v Beograd, Šabac, in Deligrad. Ta dogodek je pospešil nesporazume in spore med srbskimi voditelji, zlasti med Karadjordjem in Svetom. Karadjordjeva opozicija je začela aktivno delati proti njemu. Nesporazumi so omajali Karadjordjevo oblast, ki jo je hotel sam še bolj utvrditi. Odločil je, da opozicijo onemogoči v svojem delu in je zato sklenil, da svoje nasprotnike prilene v Svet in jih na ta način loči od ljudstva in nahijah. Njegova največja nasprotnika sta bila Jakov Nenadović in Milenko Stojković. Ta dva sta imela oblast kar v štirih nahijah. V

njih je hotel postaviti nove kneze, ki so bili njemu zvesti. Na ta način je hotel Karadjordje okrepiti svojo centralno oblast s pomočjo svojih ljudi kot nahijskih knezov. Starim knezom je dejal: »Vidim, da ste začeli biti vsak v svojem okrožju despoti.«

Zato je Karadjordje sklical 1811. leta skupščino, ki naj bi sprejela ustavo. Ustavo je napisal Mladen Milovanović in so jo zato imenovali »Mladenova ustava«. Ta ustava je določila sledeče: 1. Karadjordje postane vrhovni »vodja«, 2. reorganizira se Svet in razdeli na »popečiteljska« (ministrstva), 3. predsednik popečiteljskega je bil Karadjordje. To je prva vlada v Srbiji. Ta vlada je imela 5 »popečiteljev« (ministrov) in sicer: Milenka Stojkovića, Jakova Nenadovića, Mladena Milovanovića, Markovića in Dositeja Obradovića. Ustanovljen je bil tudi »Veliki zemaljski sud«. Predsednik tega sodišča je bil Peter Dobrnjak, člani pa ostali Karadjordjevi nasprotniki. Na ta način je Karadjordje odtrgal svoje nasprotnike od ljudstva. Stojković in Dobrnjak nista hotela ostati v vladi in jih je zato Karadjordje pregnal iz Srbije. S tem se je rešil nekaterih svojih nasprotnikov in delno utrdil svojo oblast. Sodobni teh dogodkov Vuk Karadžić pravi: »Toda s tem krči tudi Turkom pot.«

V tem času se je zgodila sprememba v evropski zgodovini. Prusija in Avstrija se veže za Napoleonom, ki pripravila pohod na Rusijo. To je dalo poguma Turčiji, ki je imela Ruse za svoje največje nasprotnike. Rusija ni več mogla siliti Turke, da popuščajo Srbom. Turčija je

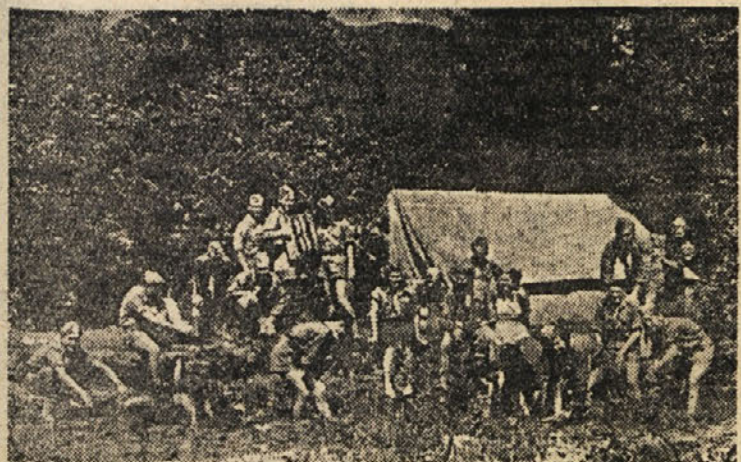
Hrastniški taborniki

Ze prejšnji mesec so se zbrali v lepo okrašeni dvorani Delavskega doma v Hrastniku taborniki »Rodu temnega hrasta«: stari, mladi, najmlajši, njihovi starši ter njihovi prijatelji. Mnogo so si imeli povedati, saj to dosti delali in dosegli lepe uspehe.

Spoznali so, da pod vodstvom svojega starešine tov. Antona

leto še dva tabora v Logarski dolini ter dva ob morju — končno pa množično obiskati rojstni kraj našega voditelja, maršala Tita — Kumrovec. — To so bili sklepi, ki jih je sprejel občni zbor taborniškega kluba v Hrastniku.

Ko je občni zbor izrekel vodstvu kluba, zlasti še starešini tov. Klemenu pohvalo, so člani

Lepo in veselo je bilo na taborenju.

Klemen in ostalih odbornikov tega društva ob zavestnem sodelovanju vseh tabornikov, od najmlajšega do najstarejšega, lahko tudi letos mnogo dosežejo. Se več mladine je treba pritegniti v taborniške vrste, te pa očistiti raznih lenuhov in stre-muhov, učvrstiti in povezati v vrste članov taborniškega kluba, v taborih dati mladini še več taborniškega strokovnega znanja, prirediti poleg dnevnih iz-

»Rodu temnega hrasta« imeli občutek, da sestavljajo lepo delovno in tovariško celoto in da bodo v nakazani smeri lahko še mnogo storili za hrastniško mladino. Saj je glavna in vodilna misel tabornikov voditi mladino z geslom »S prirodo — k novemu človeku!« (Reportažo o hrastniških tabornikih bomo prinesli v eni izmed prihodnjih števil našega Vestnika.) J. K.

Rudarji so storili svojo dolžnost do skupnosti

»Kljub vsemu so komunisti na rudniku Trbovlje-Hrastnik mnogo pripomogli k uspehu podjetja v preteklem letu!« Zakaj ta poudarek? Potreben je zaradi tega, ker je bilo na zadnji konferenci članov ZK rudnika Trbovlje dosti govorjenja, »da se je na rudniku slabo delalo,« ob kateri priliki so bili izrečeni še drugi očitki.

Vsem lahko povemo, da so se na rudniku res delale tudi napake, vendar so bili na rudniku skupno z ostalimi prav člani ZK tisti, ki so z ostalimi znatno pripomogli k uspehu podjetja v minulem letu. Z izrednim zavzetjem celotnega delovnega kolektiva rudnika za delo in produkcijo je uspelo lansko leto nakopati 877.000 ton premoga ali izpolniti družbenega plana rudnika s 108 odst.

K temu lepemu uspehu je seveda v izdatni meri pripomoglo povečanje tako imenovane jamske storitve po združitvi obeh jamskih obratov »Vzhodno« in »Zahodno« v skupen jamski obrat »Trbovlje«, kjer je ta storilnost porasla od 1,84 na 1,86 ton. Na jamskem obratu Hrastnik je ta storilnost nazadovala od 1,15 na 1,07 ton, medtem ko je storilnost v ojastrski jami ostala na dosednji višini. Vzrok padca jamske storilnosti na obratu Hrastnik je iskati v neugodnih odkopnih razmerah tega revirja.

Za letošnje leto se predvideva porast jamske storilnosti tu-

di v obeh hrastniških jamah, to pa zaradi začrtane mehanizacije odkopavanja premoga v hrastniškem predelu rudnika in s uvedbo mehaniznega zasipanja odkopnih praznin. — Prav tako je tudi v trboveljskih jamah na vidiku porast storilnosti zaradi projektirane razširitve jamske mehanizacije dela.

Velik problem rudnika je pa vsekakor pomanjkanje lesa, na drugi strani pa njegova visoka cena. Da se do neke mere ublaži ta problem, so začeli v trboveljskih jamah uvajati namesto

lesenih opornikov železno oporje, ki ga bo predvideno začela izdelovati Strojna tovarna v Trbovljah. To železno oporje se v jamah uvaža kombinirano z rušenjem odkopov, kar bo razumnivo dovedlo do znatnega znižanja proizvodnih stroškov, saj predstavlja pridobivanje zasipnega materiala in samo zasipanje jamskih praznin veliko denarno postavko produkcijskih stroškov premoga ter viša njegovo prodajno ceno.

Vse te radikalne mere v pridobivanju premoga bodo terjale

mного naporov samega tehniškega vodstva rudnika, prav tako pa seveda tudi celotnega kolektiva, kjer bodo morali odigrati pomembno vlogo zlasti rudarji — člani ZK.

Dejali smo že, da je rudnik Trbovlje-Hrastnik prekorachil svojo družbeno obveznost v lanskem letu za 8%. Ta presežek pa bi bil prav gotovo večji, če ne bi bilo v delovnem procesu rudnika nekaterih negativnih momentov, med njimi izredno visoko število bolnikov. Uj jih je bilo lani kar 6,5%, med katerimi je žal precej simulantov, kar kolektivu seveda ne dela časti. — Z izboljšanjem varnostnih mer na delovnih rudnika so se lansko leto znižale nesreče pri delu v primeri z letom 1952 od 1,9 na 1,7% — povečalo se je pa preteklo leto število nepravilnih izostankov od dela. Tako je bilo lanske leto povprečno 9 »plavih« vsak delovni dan, torej dnevno 1 šilt več kot leta 1952. Deprimirajoče je nadalje število smrtnih nezdov na rudniku, ki jih je bilo lani kar 6, prav tako so se zvišale preteklo leto težke nezdove, medtem ko je število lahkih poškodb pri delu minulo leto precej nazadovalo. Zaradi izgubljenih dni pri ne-srečah, bolanih in nepravilnih izostankih je imel delovni kolektiv veliko izgubo, saj je v proizvodnji izpadlo 339.158 dni; to pomeni, da je 126 delavcev moralo skozi celo leto nadomestiti izgubljene dneve, kar da praktično 49.000 ton premoga ali polmesečno produkcijo. V realizaciji pomeni ta proizvodnja 130 milijonov dinarjev. Če prštejemo še oskrbnine za bolnike in nezdovnike, izplačane od socialnega zavarovanja, znaša izguba kolektiva 180 milijonov dinarjev ali 23,5% letnega plačnega fonda.

Finančni efekt rudnika v lanskem letu je bil spričo vsestranskega zavzemanja celotnega delovnega kolektiva za izvršitev družbene obveznosti rudnika kljub navedeni izgubi še dokaj ugoden, saj je podjetje vzlic znižanju cen premoga svoj prvotni finančni načrt v lanskem letu prekorachilo za 8%. Omembe vredno je vsekakor, da je rudnik prispeval za komun-alne izgradnje preteklo leto 65 milijonov dinarjev, letos bo pa podjetje dogradilo jansko leto pričetne stanovanjske hiše, v kateri bo rudnik vložil še okrog 38 milijonov dinarjev.

Akoravno nimamo namena, da bi lanske leto napake rudnika Trbovlje-Hrastnik zagovarjali, pač pa jih smemo upravičeno samo grajati — moramo vendar priznati, da sta kolektiv rudnika in njegovo vodstvo storila preteklo leto vendar več kot svojo dolžnost, za kar jima gre zaslužena pohvala.

Konferenca ZK v hrastniški steklarni

Kakor drugod, je tudi osnovna organizacija ZK steklarne v Hrastniku na letni konferenci pregledala svoje delo. Lahko rečemo, da tako živahne konference v tovarni že dolgo ni bilo.

Poročilo sekretarja tov. Tone-ta Sihurja je pokazalo, da je bila dejavnost komunistov lanske leto v podjetju zelo razgibana in da so člani ZK delali na široki fronti dela. Posebno pereče vprašanje pa je bil politično-ideološki dvig članstva, katero vprašanje do danes še vedno ni zadovoljivo rešeno. Živahna je bila nadalje obravnava kongresnega gradiva, prav tako priprave za volitve v zvezno in republiko skupščino, kjer so člani ZK organizirali dobro izvedbo volitev v svojem podjetju in okolici, pomagali pa tudi v sosednjih vaseh in krajih. Vse premalo agilni so bili člani ZK nadalje pri delu v »Svobodici«, v fizikalnem društvu in sindikatu.

Referat sekretarja je zajel še prizadevanje komunistov v kolektivni steklarne, delo z delavskim svetom in upravnim odborom podjetja ter brigo za proizvodnjo tovarne, kjer so člani ZK odigrali vodilno vlogo. — Osnovna organizacija ZK je pa nudila prejemajočo pomoč mladinski organizaciji.

V živahni diskusiji so navzgor v glavnem obravnavali pomanjkljivo delo sindikata; ugotovili so, da je bilo premalo predavanj ter tolmačenj raznih gospodarskih in drugih uredb, kar bo treba še popraviti. Razgibana je bila tudi debata

o delu v »Svobodici«. Tukaj so člani ZK vsekakor premalo delali politično v posameznih sekcijah, v katerih prevzemajo razne položaje ljudje, ki so se v času vojne kompromitirali. To vprašanje je sedaj že rešeno, vendar bodo morali člani ZK nuditi več pomoči funkcionarjem v društvu. Izrečena je bila med drugim trditev, da primanjkuje dobrega kadra; če pa pogledamo поблиže, tedaj vidimo, da je od 70 uslužbencev v podjetju le 16 ljudi članov »Svobode«, od teh pa majhno število članov ZK. Po tej ugotovitvi ni treba vpraševati, kje iskati kader za dramski odsek društva in podobno.

Organizacijski sekretar OK ZK Trbovlje tov. Jesenšek je v glavnem obravnaval vprašanje mladinske organizacije, mladinske vzgoje in mladinskega kriminala. Dotaknil se je nadalje začetov tov. Milovana Džijasa ter opozoril na pomanjkljivo politično vzgojo članov ZK. Politično zavest članov je treba dvigniti.

Iz celotne diskusije lahko povzamemo, da so člani ZK v steklarni sicer delali, niso pa odigrali povsod tiste politične vloge, kot je bilo treba. O politični situaciji v kolektivni podjetja smemo reči, da je dobra, izvenzmi spletkarjenje nekaterih starih socialnih demokratov in ljudi, ki so se za časa okupacije kompromitirali, s katerimi pa na naših sestankih obračunamo. Ti ljudje postavljajo vedno in povsod glavni problem vprašanja plač, popolnoma tuji pa so jim interesi splošnosti, koristi celotne družbe.

V novi tovarniški komite so bili izvoljeni: Mimi Urbajs, Viktor Racki, Tone Sihur, Stane Radej, Jože Gerhard, Jernej Zalaznik in Adolf Kajzer.

Treba bo delati tudi na tem, da se celotna organizacija razširi ter najboljši delavci kolektiva pritegnejo v članstvo ZK.

Rigo

Sklepi Okrajnega ljudskega odbora

Okrajni ljudski odbor Trbovlje

Predsedstvo

Na podlagi 141. člena zakona o okrajnih ljudskih odborih (Ur. list LRS št. 19-89/52) in v zvezi z navodili izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS o odmeri dohodnine za leto 1954, št. 442/1, z dne 28. I. 1954 je Okrajni ljudski odbor Trbovlje na seji obeh zborov dne 16. februarja 1954 sprejel

SKLEPI

o ustanovitvi komisije za izvedbo začasne korekture katastrskega stanja zaradi odmere dohodnine za leto 1954 po katastrskem dohodku.

1.

Ustanovi se komisija za izvedbo začasne korekture katastrskega stanja zaradi odmere dohodnine za leto 1954 po katastrskem dohodku.

2.

Komisijo sestavljajo:

1. Anton Hudoklin, odbornik okrajnega ljudskega odbora, kot predsednik in
2. Maks Černe, načelnik tajništva za gospodarstvo;
3. Marjan Mikuš, šef uprave za dohodke;
4. Jože Turk, šef katastrske uprave — kot član.

Naloga komisije je zlasti:

da s splošnim razglasom pozove vse osebe, ki morajo plačati v letu 1954 dohodnino od kmetijstva, naj v 15 dneh po objavi priglase vse neskladnosti med dejanskim stanjem in stanjem, ki je vpisano v katastrskih oporah;

da poskrbi za čimprejžnje imenovanje občinskih pomožnih komisij;

da določi obrazce, na katerih se bodo sprejemale priglavitve; da zbere priglavitve davčnih zavezancev o neskladnostih med dejanskim in katastrskim stanjem;

da te priglavitve obdeli in na podlagi svojih ugotovitev odloči, katere priglavitve je treba pri odmeri dohodnine od kmetijstva upoštevati;

da za vsako katastrsko občno posebej napravi seznam tistih razlik med katastrskim in dejanskim stanjem, ki jih je treba upoštevati pri odmeri dohodnine od kmetijstva;

da te seznane razglasi na razglasnih deskah okrajnega in prizadetih občinskih ljudskih odborov ter dostavi finančnemu organu in katastrski upravi okrajnega ljudskega odbora; da nepravilne priglavitve davčnih zavezancev priglasi zaradi davčnih prekrškov;

da skoneča svoje delo v dvanajsetih dneh po preteku roka, določenega za priglavitve.

4.

Občinski ljudski odbori in ljudski odbori mestnih občin ustanovijo občinske komisije kot pomožne komisije, ki jim naložijo odbornik uradnega ljudskega odbora, za člane teh komisij se imenujejo osebe, ki so jim krajevne razmere dobro znane.

Naloga občinskih komisij je, da zberejo priglavitve davčnih zavezancev, preizkusijo njihovo pravilnost — po potrebi z ogle-dom na samem kraju — in jih s svojim mnenjem predložijo okrajni komisiji v odločitev v 7 dneh po preteku roka, določenega za priglavitve.

5.

Komisija prične z delom takoj. Trbovlje, 16. II. 1954.

Predsednik: MARTIN GOSAK, a. r.

Okrajni ljudski odbor Trbovlje

Predsedstvo

Na podlagi 1. odstavka 111. člena zakona o okrajnih ljudskih odborih in ob smiselni uporabi 14. člena zakona o prostovoljnih gasilskih društvih (Ur. list LRS št. 23-139/48) ter po predlogu Okrajnega zdravstvenega doma v Trbovljah z dne 23. I. 1954 št. 36/I-II je okrajni ljudski odbor na seji obeh zborov dne 16. februarja 1954 sprejel

SKLEPI

o izločitvi reševalnega avtomobila »Steyra« št. S 4304 iz osnovnih sredstev okrajnega zdravstvenega doma v Trbovljah in o dodelitvi mestnemu prostovoljnemu gasilskemu društvu v Trbovljah.

1.

Ker je reševalni avtomobil znamke »Steyra« — 8 cyl. reg. št. S 4304, ki ga je do sedaj uporabljala in upravljal Reševalna postaja v Trbovljah, že star in močno izrabljen ter je za reševalno službo postal neuporabljiv, se izloči iz osnovnih sredstev Okrajnega zdravstvenega doma — Reševalne postaje v Trbovljah in dodeli mestnemu prostovoljnemu gasilskemu društvu v Trbovljah za gasilske namene.

Obenem z avtomobilom se izloči oz. dodelijo tudi rezervni deli, ki mu pripadajo.

2.

Okrajni zdravstveni dom — Reševalna postaja v Trbovljah se razbremeni, mestno prostovoljno gasilsko društvo v Trbovljah pa obremeni za knjižno vrednost izločenih sredstev, dodeljenih osnovnih oz. rezervnih delov.

3.

Svet za ljudsko zdravstvo in socialno politiko OLO izvrši ta sklep.

Trbovlje, 16. II. 1954

Predsednik: MARTIN GOSAK, a. r.

Okrajni ljudski odbor Trbovlje

Predsedstvo

Na podlagi 8. in 9. člena uredbe o uporabi zemljišč za gradbene namene (Uradni list LRS št. 44-143/53) je okrajni ljudski odbor Trbovlje na seji obeh zborov dne 16. februarja 1954 sprejel

SKLEPI

o ustanovitvi komisije za pravo predloga odloka o uporabi zemljišč za gradbene namene.

1.

Ustanovi se komisija z nalogo, da pripravi predlog odloka o uporabi zemljišč za gradbene namene po 2. členu uredbe o uporabi zemljišč za gradbene namene.

2.

Komisijo sestavljajo:

1. inž. Branko Peternel, odbornik okrajnega ljudskega odbora, kot predsednik komisije, ter
2. Franc Zrnce, gradbeni tehnik podjetja »Beton« v Zagorju;
3. Herman Brun, upokojenec iz Hrastnika;
4. Jože Brčon, jamomerec rudnika Trbovlje-Hrastnik;
5. Silvo Rejc, gradbeni tehnik rudnika Trbovlje-Hrastnik, kot član.

3.

Do sprejetja odloka o uporabi zemljišč za gradbene namene daje komisija načelna dovoljenja, da se sme uporabiti neko zemljišče za določeno gradnjo.

4.

Komisija dela na svojih sejah, ki se sklicujejo po potrebi, vendar pa najmanj enkrat mesečno. Trbovlje, 16. II. 1954

Predsednik: MARTIN GOSAK, a. r.

SLADKORNA PESA ZELO IZCRPAVA ZEMLJO

Kakor ugotavljajo v Nemčiji, se sprostenina razmeroma hitro izrabljuje, če ne gnojimo obilno s hlevskim gnojem. Med drugim so dognali, da pridelovanje sladkorne pese na posestvu, ki obsega 100 ha zemlje, ni dovolj donosno, če ne uporabijo za peso vsaj četrtno zemljišče. To da tedaj bi moralo posestvo imeti vsaj 60 glav živine, da bi ne primanjkovalo hlevskega gnoja.

Sedaj je zbrano že 75 nagrad

za nagradno žrebanje naročnikov »Zasavskega vestnika«

Zadnjič smo sporočili našim naročnikom in bralcem, da smo imeli doslej za nagradno žrebanje naročnikov »Zasavskega vestnika« zagotovljenih 70 nagrad, danes pa je teh nagrad že 75. Omenili smo, da bo teh nagrad za vse naročnike, ki bodo do 30. aprila t. l. poravnali naročnino za naš list za celo leto v naprej, preko sto.

Do danes je torej vseh teh nagrad že 75, in sicer:

Kompletna kuhinjska oprava (darilo »Zasavskega vestnika«), voziček premoga (darilo rudnika v Trbovljah), 1 par smuč (darilo drž. mojstra Ferda Laznika, Radeče), brezplačno slikanje in naprava 6 fotografij po želji (darilo mestnega podjetja »Foto« v Trbovljah), 5 steklenic silovostke (darilo »Slovenija-vino«, Ljubljana), 3 steklenice laškega rizlinga (darilo restavracije Strojne tovarne v Trbovljah), 20 nagrad po 500 din (darilo uprave »Zasavskega vestnika«), 10 knjižnih nagrad »Svet humorja in satire« (darilo uredništva »Zasavskega vestnika«), 1 torta po želji (darilo Mestne slaščičarne v Trbovljah) — sedaj so se pa te nagrade povečale za 5 steklenice laškega rizlinga (darilo kolodvorske restavracije v Zid. mostu), 3 garniture Prešernovih knjig za leto 1954 (darilo Prešernove družbe v Ljubljani), brezplačne letovanje 10 dni v Počitniškem domu na Partizanskem vrhu (darilo Sindikalne podružnice rudarjev v Trbovljah), 1 otroška postelja (darilo drž. mojstra Mirko Kovata, Hrastnik), 3 kolači sira po 4 kg (darilo Mlekarnice v Ptaju) ter 2 nagradi po 5 vreč cementa (darilo cementarne v Trbovljah) in 2 električni svetilki za posteljno omarico (darilo »Zelenine« v Trbovljah, 1 električni kuhinjski aparat na 2 lonca (darilo Elektrarne Trbovlje), 2 steklena servisa (darilo Steklarne Hrastnik), 3 nagrade v denarju po 300 dinarjev (darilo drž. mojstra Maksa Skrinjarja v Zagorju), 2 toni apna (darilo Rudnika Zagorje), 2 zavijka pisemskega papirja (darilo Papirnice Radeče), 1 moška kapa (darilo krojaštva Zvonko Arnske, Trbovlje), brezplačen obisk nogometnih tekem SD »Rudarja« za leto 1954 (darilo nogometnega kluba »Rudar«, Trbovlje), 7-dnevno brezplačno letovanje z oskrbo v planinski koči na Mrzlici (darilo Planinskega društva Trbovlje), 5 vreč cementa, nadalje 9 m² plošč »Izolit« (darilo Industrije gradb. materiala v Radečah — Zidani most).

UPRAVA »ZASAVSKEGA VESTNIKA«

pa vedela, da Rusija sedaj potrebuje mir, ker se mora pripraviti na boj z Napoleonom. Rusija in Turčija sta sklenili mir v Bukarešti 1812. leta. Pri pogajanjih v Bukarešti je Rusija v 8. členu omenila tudi Srbijo. V tej točki je bila predvidena amnestija za upornike v Srbiji. Trdnjava, ki so bile zgrajene med uporom, naj se porušijo. V druga utrjena mesta naj pridejo Turki, ki naj upoštevajo amnestijo. Srbija naj ima samoupravo.

Sultan je vedel, v kakšnem položaju je Rusija in zato ni hotel te pogodbe ratificirati. Rusija in Turčija sta sklenili mir v Bukarešti 1812. leta. Pri pogajanjih v Bukarešti je Rusija v 8. členu omenila tudi Srbijo. V tej točki je bila predvidena amnestija za upornike v Srbiji. Trdnjava, ki so bile zgrajene med uporom, naj se porušijo. V druga utrjena mesta naj pridejo Turki, ki naj upoštevajo amnestijo. Srbija naj ima samoupravo.

Čim bolj je Napoleon prodiral v Rusijo, tem bolj so Turki pritisnili na Srbe in hoteli obnoviti v Srbiji stanje pred 1804. letom. To je pomenilo, da morajo Srbi spet postati raja. Srbi so osamljeni in brez vsake pomoči. Na drugi strani so se knezi razdelili v medsebojnih trenjih. Karadjordje je še enkrat poskušal Srbe zediniti v borbi proti Turkom. Napisal je proklamacijo in poklical ljudstvo na ponovni upor. Izdelan je bil nov obrambni načrt, ki ga je napravil Milovanović. Turki so vedeli, da bo kmalu konec francosko-ruske vojne in da bi Rusji spet začeli podpirati

Srbe. Zato so se odločili, da hitro rešijo vprašanje Srbije.

Pod vodstvom Kuršid paše so v začetku julija 1813. leta kar tri turške vojske napadle Srbijo, in sicer iz Bosne, od Niša in od Vidina. V negotinski Krajini je upornike vodil hajduk Veljko Petrović Padej je z besedami: »Glavu dajem, Krajino ne dajem!« — V avgustu so Turki iz Bosne razbili obrambo v zahodni Srbiji. Turška vojska iz Niša je šele septembra prišla do Smedereva. Karadjordje je poskušal organizirati zadnji upor proti Turkom na Kolubari in Moravi. Ponujal je srbska mesta Avstriji, ki pa je to ponudbo zavrnila. Turki so se bližali Beogradu po dolini reke Morave. Druga turška vojska je premagala Srbe na Ravnju in Zasavici ter napadla Sabac. Srbski voditelji so se odločili na umik v Zemun. — V Srbiji je ostal Miloš Obrenović, ki je pozneje vodil drugi srbski upor. Dne 6. oktobra 1813. leta se je končala prva srbska vstaja. Ko so Turki iz Carigrada zvedeli o porazu upornikov, so trdili, da streljati iz topov v čast turške zmage v Srbiji.

Turki so takoj zasedli Srbijo. V beografskem pašaluku so vneli stanje pred letom 1804. Turki so dobili dovoljenje, da so delali v Srbiji, kar so hoteli. Mnoge Srbe so prodali kot sužnje, a večino pobili. Zemlja je ostala prazna, ker so ljudje zbežali med hajduke.

Srbsko ljudstvo je spet postalo raja in Turki so začeli z novimi nasilji. Spahije in čitluk sahljije so zahtevali dajatve za nazaj in tudi država je terjala zaostali harač.

Širom po našem Zasavju

Iz Litije in okolice

Ljubljanska drama na gostovanju v Litiji

V nedeljo, 14. t. m. smo imeli v Litiji pomemben kulturni dogodek; prvič nas je obiskala ljubljanska Drama s Shawovim »Pygmalionom«. Uprizoritev je bila na izredni umetniški višini in tako so tudi mnogi Litijani spoznali visoko raven našega vodilnega gledališča. »Pygmalion« je režiral Vladimir Skrbinek, asistent režije pa je b. l. Milan Stante. V posameznih vlogah so nastopile Elvira Kraljeva in Vida Levstikova, a v moških vlogah pa Stane Potokar, Lojze Drenovec, Demeter Bitenc, Pavle Kovič, Maks Bajec in drugi. Delo nam prikazuje Shawovo zafkacije na račun boljše londonske družbe. Drama nam je pripravila s svojim obiskom prav lepo popoldne, polno umetniškega doživljanja. V imenu litijske »Svobode« je izrekel ob začetku predstave slovenskim gledališkim umetnikom priskrbeno dobrodošlico. Marjan Oblak, ob zaključku gostovanja pa je v imenu Litijanov izročila ljubljanskemu ansamblu krasno cvetje tov. Tončka Jelnikarjeva.

Skoda, da ni bila dvorana povsem zasedena, kajti osem praznih vrst je spricevalo slabe organizacije ob kulturnih prireditvah. Predljudski sindikat nam je zgradil dvorano zato, da bi omogočil litijskim delovnim ljudem kvalitetne predstave. V bodoče bo treba boljše organizirati udeležbe takšnih gledaliških predstav.

Ali ne bi mogli naši lovci proglasiti Litijo za zaščiteno ozemlje?

V petek, 12. februarja, so doživeli Litijani izreden dogodek. Na sipini sredi reke Save je posode šest izmučenih divjih gos. Kdo ve, od kod so privsiale v naš kraj? Z mosta je bil na te redke goste prav lep pogled. Tak obiski, kar je povsem razumljivo, razvnamo krj naših lovcev. In res je v tistem že počilo nekaj strelav. Stevilni gledalci na mostu so bili nato priča zanimivemu naskakovanju lovcev na te velike ptice. Eden izmed naših vnetih lovcev — tov. Kos iz Gradca — je zadel dve kili in pol težko divjo gos.

Letos je v naši okolici mnogo divjih rac in gos. Lovci jih nenehno zasledujejo. Morda pa bi se domenili, da živili, ki se spuste na ozemlje sredi Litije ali Save poleg mostu, ne bodo streljali. Tako zaščiteno ozemlje so proglasili tudi novomeški lovci, ki ne streljajo divjih rac in gos, če posedajo v bližini mesta. Upamo, da bodo tudi litijski lovci sprejeli to načelo, ki naj dokaže, da bodo ptice na ozemlju sredi mesta varne pred smrtonosnim svinčcem, saj tudi ostali Litijani radi ogledujejo te zanimive zimske goste.

Nova pridobitev Litije: čitalnica »Svobode«

Odbor litijske »Svobode« je brez posebnega poziva in obvestila odprl čitalnico v vogalni sobi doma TVD »Partizane«. Ka-

kor dokazuje že dosedanje delovanje čitalnice, bo ta ustanova pomembna za našo mladino in za ostale, ki radi sežejo po dobrem, naprednem časopisu. Nadzorstvo v čitalnici je prevzel tov. Tone Matos, uradnik litijske Narodne banke. Ob vsakem času je v čitalnici dovolj mladine, ki prebira časnike. V čitalnici so na razpolago razni dnevni listi, tako iz Ljubljane in Maribora, kakor tudi tednik in revije. »Zasavski vestnik« kroži nenehno iz rok v roke. Zeleni bi, da bi v čitalnico prihajala tudi kmečka mladina iz okolice. Morda bi jo pritegnili s tem, da bi zanje naročili »Kmečki glas«. Kmetijska zadruga v Litiji bi lahko odstopila za čitalnico revijo »Našo vas«. Prepričani smo, da bo čitalnica »Svobode« koristila vzgoji naše doraščajoče mladine. V čitalnici so na razpolago tudi šahovske deske, na katerih naši šahisti preizkušajo svoje moči. Šahovsko življenje je v Litiji močno razgibano kar dokazujejo tekmovalna v zadnjih letih.

Muzejsko društvo ustanovljeno

Ob neki priložnosti je Zasavski vestnik že poročal, da pripravljamo v Litiji ustanovitev Muzejskega društva in da so postavili rok za ustanovitev letošnji Prešernov teden. Organizatorji, ki so prevzeli odgovornost za ustanovitev Muzejskega društva, so res izvedli svoj načrt in v torek, 9. februarja, formalno ustanovili Muzejsko društvo. Za delovni okoliš so določili ves litijski kulturno-gospodarski bazen od Vač, Svelce gore, Poljanske, Gabrovke, Javorja ter Janško pogorje.

Odbor Muzejskega društva sestavljajo: predsednik Jože Zupančič, podpredsednik Jože Stare, tajnica Milka Kolmanova, gospodar Simon Lenarčič, blagajnik tov. Tone Matos. V odboru so še: Mira Pregelj, Iva Zupančič, Tone Koprivnikar, Jože Rupnik in Milan Logar. Za muzejske prostore je dočlen grad na Glavnem trgu, ki ga bodo v ta namen preizidali, vendar tako, da ne bo izgubil svojih zgodovinskih značilnosti. Odbor Muzejskega društva čaka še mnogo dela, da bo izvedel svoj načrt — otvoritev muzeja.

Dve razstavi v Prešernovem tednu

Člani novoustanovljenega Muzejskega društva so v Prešernovem tednu priredili dve razstavi. V oknu litijske Narodne banke so prikazali vrsto knjig in slik raznih kulturnih delavcev iz Litije in okolice (slike Rudolfa Marčiča in Franceta Pleničarja), ter spominke in knjige pa Franca Celestina z Vač, Slavka Gruma iz Smartna, Erazma Goršeta, rojaka iz Stange pri Litiji, ki se je kulturno udejstvoval kot izseljenec v ZDA, ter skladatelja Antona Lajovica, letošnjega Prešernovega nagrajenca, letalskega pilota Milana Boriška in še druge — skratka vse pomembnejše zasavske rojake, ki so doprinesli svoj delež k našemu napredku. V Smartnem pri Litiji je zbral nadalje tov. Jože Stare vrsto

Prešernovih knjig, med njimi tudi nekaj redkih bibliofiliških izdaj. Glavno zanimanje je bilo posvečeno zadožnici iz leta 1841, na kateri je zapisan pesnik France Prešeren kot priča. Ta zanimiv originalni dokument, ki je last tov. Stareta, je bil sedaj prvič razstavljen. O njem bomo kaj pozneje še spregovorili, ker dokazuje, da so v naši dolini še listine, ki prešernoslovce ne niso znane.

Tov. Ivan Tome — šolski inšpektor

Te dni je bil postavljen za novega okrajnega šolskega inšpektorja v ljubljanski okolici tov. Ivan Tome, dolgoletni šolski upravitelj v Kresnicah. Tov. Tome je znan kot eden izmed najboljših šolnikov v obšernem okraju Ljubljana-okolica, razen tega pa je cenjen tudi kot prosvetno-kulturni aktivist in organizator, ki se plodno uveljavlja v kresniški »Svobodi« in pri ostalih kulturno-prosvetnih poslih. Ko tov. Tometu k napredovanju iskreno čestitamo, mu želimo, da bi bilo njegovo delo na novem službenem mestu v našem socialističnem šolstvu uspešno.

Novice iz hrastniške doline

Umrila je 32-letna Lidija Brinovec, rojena Knez, žena rudarja. Zapustila je dva neposkrbljena otroka. — Nadalje je preminila pri kemični tovarni 63-letna Franciška Majdič. Naj v miru počivata!

Prišla je iskat delo, a je našla smrt. Nezaposlena delavka Ana Basa, doma pri Rimskih Toplicah, je prišla pred dnevi k svoji sestri, delavki v Hrastniku, z željo, da bi dobila v Hrastniku zaposlitev. Uresničila se ji je njena želja, kajti sprejeta je bila v službo v steklarni. To bi morala nastopiti dne 16. t. m. V ponedeljek, 15. februarja popoldne si je še nekaj oprala in je hotela obvestiti perilo nad dvorano (poprej Logerjevo) Doma »Svobode« pri rudniku, kjer stanuje sestra. Tujka ni poznala tega podstrešja in je padla v dvorano skozi premalo zavarovano odprtino za zračenje dvorane. Priletela je z glavo na tla dvorane in si zdrobila del lobanja. Prvo pomoč ji je nudil zdravnik dr. Jože Toplak. V globoki nezavesti so jo odpeljali z reševalnim avtom v trboveljsko bolnico, kjer je umrla 16. t. m. zjutraj, ob tistem času, ko bi morala iti prvič na delo v hrastniško steklarno.

Gradnja stadiona v Zgoranjem Hrastniku se toliko nadaljuje, da so začeli dovažati na planirani stadion premogove ogorke od apnenic kemične tovarne. Treba bo tega materiala več sto tona tovornih avtomobilov. Torej mislijo letos resnično dograditi stadion. Tako imamo upanje, da se bo letos v glavnem zgradil hrastniški

Persko društvo na Dolu pri Hrastniku nekoč in danes

Letošnjo zimo je minilo 60 let, odkar je začel delovati v okviru bivšega Prosvetnega društva na Dolu pevski zbor, ki pa je imel v svojih vrstah le malo število pevcev. Med ustanovitelji tega društva so bili štirje bratje: Jakob, Peter, Janez in Anton Draksler ter brata Ferdinand in Jože Babič, Jože Dragar st. in njegov oče Blaž Dragar kot takratni pevovodja. Od ustanovitve tega zbora se živijo vsi razen Janeza in Antona Drakslerja ter Ferdinanda Babiča in Blaža Dragarja. Peter Draksler je obhajal 22. t. m. svoj 81. rojstni dan ter mu želimo še mnogo zdravih in srečnih let!

Zbor, ki je tedaj obstajal sicer v malem številu, se je večkrat dopolnil z mlajšimi pevci, ki so gojili petje le krajšo dobo, medtem ko so bili ustanovitelji društva zelo aktivni pevci ter so skrbeli za obstoj zbora celih 30 let, dokler ni zbor postal množičen. Še živijo ustanovitelji društva zelo radi obujajo spomine na preteklost ter so razumljivo ponosni na ustanovitvev pevskega zbora. Predlansko leto so na obletnici Prosvetnega društva »Ciril

Pust« sodelovali v pevskem zboru — na zadnjem občnem zboru prosvetnega društva so pa prejeli častne diplome.

Po večletnem delovanju zbora so pristopili vanj kot aktivni pevci Franc Holesček, Janko Straus st. in Emil Sartori, pozneje so pa dopolnili svoje vrste še z mlajšimi pevci Francem in Antonom Strausom in še drugimi, tako da je zbor po 30 letih delovanja pod vodstvom pevovodje Davorina Candra dvignil svoj ugled.

Pevski zbor deluje sedaj kot vreden odsek Prosvetnega društva »Ciril Pust« ter ima vse pogoje, da se uveljavi in uvrsti med najboljše pevske zборе. Potrebno je le pritegniti mladino, ki bo dopolnila zbor in sčasoma nadomestila starejše pevce.

Vodstvo društva naj sodeluje z ostalimi organizacijami in društvi ter ustvari pravilen odnos, ki se je v zadnjem času že lepo popravil.

Lansko leto si je Prosvetno društvo »Ciril Pust« uredilo lep lokal, ki ga uporabljajo zlasti pevci za pevske vaje — poleg tega je društvo dobilo v upravljanje za društvene namene Prosvečno dvorano. — Vsem še živim ustanoviteljem pevskega zbora želimo, da bi se mnogo let poslušali pevske nastope tega zbora. Društvu in pevskega zboru pod vodstvom tov. Adolfa Dragarja pa želimo v društvenem delu mnogo uspehov.

Ob priložnosti bomo napisali še kaj več o Prosvetnem društvu »Ciril Pust« v celoti. I. U.

Vesti s terena Zasavje

Pred kratkim je polagala v Trbovljah obračun svojega dela organizacija SZDL terena Zasavje. Občnega zbora so se udeležili vsi člani polnočestvino. — Iz poročila predsednika Socialistične zveze je bilo videti, da je SZDL na tem terenu dobro delala. Člani so med drugim razpravljali o nediscipliniranih članih, ki nočejo plačati članarine. Novi odbor bo obravnaval vprašanje teh članov ter na sestanku članom poročal, kaj je bilo sklenjeno v tej zadevi. — Veliko je bilo govora o tem, kako poživiti delo mladine, o vprašanju večjega sodelovanja članov ZK v Socialistični zvezi. Sprejeli so več sklepov za nadaljnje delo, ki pa ga bo mogoče izvršiti le s pomočjo vseh članov.

Pionirski pevski zbor »Svobode-Zasavje« se prdno pripravlja na proslavo 8. marca, dan žena. V društvu sodeluje 31 mladih grl, starih od 6 do 12 let. Pod vodstvom pevovodje tov. Sprajcerja bodo pionirji skupno s tamburaškim zborom pripravili lepo akademijo za 8. marec.

NOVICE IZ DOLA

V zadnjih dneh so imeli na Marnem, Turju, Kalu, Kovku in Dolu pri Hrastniku zbere volivcev. Odborniki občnega ljudskega odbora so dajali volivcem obračun dela za leto 1953. Iz poročila je bilo razvidno, da je odbor dobro gospodaril. Volivci so bili na splošno zadovoljni s poročilom ter so ga v celoti sprejeli. Vseh zadanih nalog odbor ni mogel izvršiti, ker je primanjkovalo denarnih sredstev. Občinski ljudski odbor je v letu 1953 investiral preko 1 milijon dinarjev iz krajevnega samoprisevka, poleg tega pa je ljudski odbor prejel denarno pomoč za investicije od OLO Trbovlje in raznih podjetij v skupnem znesku 1 milijon din, tako da znašajo investicije preko 2 milijona dinarjev.

V bodoče hoče odbor v glavnem skloniti elektrifikacijo Gor in Kovka, dograditi vodovod na Brnici, popraviti ceste in izvršiti še nekaj manjših del, kar bo terjalo nad 4 milijone dinarjev.

Volivci so se na sestankih zanimali tudi za način obdavčenja po katastru, o čemer so dobili primerna pojasnila. Nadalje so predlagali izvršitev nekaterih gospodarskih nalog v letu 1954.

Iz smučarskega dnevnika

res potreben — sem pripovedoval zanimiv izlet čez Mrzlico na Smohor in Andersenove pravljice. Poslušali so res pridno in zaspali.

mala Ema, ki ni hotela poslušati vseh dobrih Zdenkinih in ostalih navodil. »Bremza« je najbolj zanesljiva — si je mislila — in »bremzala« toliko, da

in burja se je precej unesla. Če bo šlo tako dalje, bomo kmalu brez snega!

Šla sem s pionirji — junaki in smučarskimi asi — ter si ogledala njihov teren. Strmina — hml — kar s spoštovanjem sem jo pogledala. Fantje so pa takoj na povelje začeli voziti v »skrtanjah« drug za drugim. Vsi, ki so čakali, da pridejo na vrsto, so z zanimanjem sledili vozaču, mu dajali nasvete in prerokovali padce. Pa so se do bro držali. Odlično so vozili. Užitek jih je bilo gledati, ko so tako zanesljivo in lepo vozili. Tovarš Jerin je bil upravičeno nanje ponosen. Jaz se nisem štela med junake. O svojih poskusih rajši molčim. Kar dobro se jim je zdelo, če je tudi Jerinu zmanjkalo tal in se je moral »lotiti«, čel: »Saj ni čudno, če jo mi položimo«, če se on — nepogrešljivi — včasih komaj ujame!

Danes smo bili vsi zelo trudni. Takoj po večerji so šli pionirji zelo radi spat, zato ni bilo posebnega predavanja. Tov. Češnovar jim v spalnici pripoveduje iz partizanskega življenja in poslušajo ga, da je kar čudno.

22. januarja. — Prvi, ki so vstali, so pritekli z veselo novico, da sneži. Tokrat pa nobena sila ni mogla fante več krotiti. Žal je snežilo le narahlo — sneg je pa le bil.

V snegu in megli smo odšli na smučišča. V začetku smo se vozili bolj na slepo, nato se pa privadili. Le nova snežna plast je premalo prekrila zmrznjeno podlago, ki je bila polna kotanj, ki smo jih napravili pridni »pionirji«. Naši asi« so odšli v strmino, toda slabših je bilo vedno več. Tovarš Jerin nam jih je kar pošiljal. Le Saje je vztrajal pri »asih«; rajši je zmrazil — med slabše ni maral. Zjutraj je bilo sploh veliko pripravljanja in mazanja. Tako je tov. Jerin šel zadnji na smuč in fantje se kar niso znali voziti brez »komande«. Čudno, kako so se nanj navadili.

Poskusili smo voziti skozi »vratca«. V začetku se nam ni dosti posrečilo. Seje počasi smo se začeli nagibati. Naša trenerka Zdenka je dajala strokovna navodila — naša kolena, noge in ramena pa nikakor niso hoteli tega razumeti. Teža, teža — le kako bi se je človek iznebil, da te ne bi vedno potegnili na napačno stran, na trave pač k tlom. Nekateri naše daklice so začele prezebiti kljub neprestanim »gori in doli«, ker imajo pač skrajno pomanjkljivo opravo. Počasi smo jih v koč, ker te razdraži takole stokratno bitje na smučeh, ki bi morale biti čisto drugačne. — Počasi smo pozabili na smučanke, ki so nas dražile pri vožnji, na meglo, veter in mraz; zavržli smo se v nevarne pluhne zavoje, ki nam delajo toliko težav in preglavic. Ure so kar same mine-

vale — in že so se vračali »asi« s tovarišem Jerinom! Joj! — kako nas je zmerjal, ker nismo bili polnočestvino. Ravno smo »zvozili« vsa vrata; ne vem, kakšen šment ga je obesdel, da je mislil, da sploh nič ne »delamo«. Komaj smo ga prepričali o nasprotnem. Končno se je umiril in moral sam pokazati svoje znanje. Mislite, da je bil zadovoljen? Kaj šel! Toliko smo jih preslajali in tako nas je starejši učil in vadi, da smo pošteno zamudili kosilo.

V koč so ta dan ostali tudi prvi »bojniki«. Smučali smo po zmrznjem snegu. Ta se je udaril na kolena, drugega so boleli sklepi; potrebni so bili obkladki in povoji. Smučarja ni »kar tako«!

Andrej pa popoldne ni več zdržal. S povoji je ovil neposlušno koleno in poskusil »voziti«. Za sli« je šlo.

Nekateri smo popoldne preveč jedli — in popoldne smo se začeli vračati nove vrste bojniki: tek dobil po takem »delu«, da je kar neverjetno — toda želodec ni z vsem zadovoljen. Če je preveč, je preveč. Sledi, kar pač mora slediti!

Zvečer smo pa občudovali Marijano. Tretjič je že jedel. Vsi smo strmeli. Ko so že odhajali na počitek, je še jedel. Zadnji je šel spat in tov. Toman je za zabavo »pregledal«, če ni nevarno, da ga bo razneslo. Ni bilo nevarnosti. To je bilo smešno!

(Konec prihodnjč)

Na poti na Mrzlico.

21. januarja. — Burja je ponoči podrla drevo blizu koč. Mrzlica ni zastoj Mrzlica!

Mi se burje nismo več bali. Se zmenili se nismo več zanj. Tudi sonce jo je hotelo ugnati v kozji rog in nam temeljito zamele kvariti sneg. Začeli smo delati piko za piko. Pri tem pikanju se je najbolj izkazala

so ji hlače zacvetele. Popoldne je sedela čisto tiho in poskušala s šivanko skriti smučarsko sramoto!

Utrudil nas je sneg in po kosilu so nekateri začeli mazati smučke, drugi so si pa privoščili kratek počitek. Ob treh popoldne smo spet odšli. Postalo je toplo, sneg se je začel topiti

Meditacija ob premieri Klabundorega „Kroga s kredo“ v Trbovljah

Globoko zamišljena, polna virov dogajanja na odru, sem se vračala po igri „Krog s kredo“ domov. Neko notranje zadovoljstvo in zadoščenja sta me prevzemala nad uspešnim igranjem naših domačih odrskih umetnikov. Saj je res, da bi bilo treba potankosti še obru-

ljah, ne vem, nimam pogoste prilike prepričati se o tem. Le brala sem, da je to že tretja gledališka premiera v tej sezoni. Spomnila sem se pa na ta večer, da sem bila v Trbovljah na predstavi veseloigre „Študenti smo“ in da je bila dvorana tistikrat nabito polna.

vajamo in zastrupljamo publiko s plehko kulturno hrano, če ji sploh smemo reči kulturno, ravno tako kot z vso mogočo in nemogočo literarno plažo. Včasih ima tudi satira svojo umetniško vrednost, toda samo satira. Še vedno pa je našim prirediteljem najvažnejše polna blagajna — dobiček. Da pa so kulturna društva poklicana vzgajati množice, jih vzgajati v kulturne, duševne bogate, z globokimi estetskimi in etičnimi čustvi prevzete ljudi — na to so marsikatera naša društva pozabila.

In kaj radi ravno tisti naši ljudje, ki so poklicani in dolžni, da največ doprinesejo k dvigu kulturne ravni tudi preprostega delavca, ob vsaki resnejši prireditvi zagotavljajo: »To ni za Trbovlje! Nekaj vselega, nekaj sproščenega jim je treba, nekaj takega, da se samo smejiš in nič ne misliš, nekaj takega mora biti.« — Da, res, če celo odgovorni ljudje tako mislijo, potem res ne more biti drugače. In mislijo največ le na blagajno — koliko je prireditelj prinesla. In niti tistih, ki bi se sami morali kulturno izobraževati, ni v Trbovljah na resnih prireditvah. — Panem et circenses? Ne morem verjeti!

Ob teh meditacijah sem se spomnila, kako so bile pred leti tudi pri težkih simfoničnih koncertih trbovlskega orkestra polne dvorane. Saj ti ljudje še danes žive v Trbovljah — a vendar se prerado zatruje. »da orkestralna glasba ni za našo dolino, saj niti baletne prireditve niso obiskali samo iz umetniških čustev...«

Tega ne morem verjeti. Pa četudi bi bilo res, se s takimi mi ugotovitvami in trditvami ne smemo sprijazniti. V vsakem človeku je v njegovi globini skrit čut za lepo, toplo in globoko besedo in glasbo. Samo ta čustva moramo dramati, buditi, jih razviti — raztrgati z njih mahovino. Proč s plehki, zastrupljajočimi preokupacijami in tudi kontinentalnimi osladnostmi, nevednimi poštenega, resnega fanta in dekleta — da bo naš človek prosto zadihal in očistil vse te mehkužne, namenjene navlake sprejemal vase vse tisto, kar ga notranje bogati in plemeniti. —bs—

Scena iz igre „Krog s kredo“

siti in izpliliti, toda celota je bila — dobra. Dogajanje na odru sem doživljala — in to je najvažnejše. Začudila sem se sama sebi, odkod tako lahko to sanna ugodna ocena o uprta zoritvi te nelahke igre, saj sem vendar vajena velikih umetnikov, njihovih dovršenih likov, doživeti vlog na poklenih velikih odrih. In ravno zato je ta moja ocena tem bolj iskrena.

Toda ob vsem tem mojem zadovoljstvu in priznanju igralcem, tem malim umetnikom — pravzaprav velikim — ki so mi nudili lepo kulturno doživetje in lep večer, me je zabolelo, da gledališka dvorana niti ob premieri ni bila polna. Vrstila se mi je misel za misljo, hitro in nekako v strahu, da bo morda prepoved, da bodo igralci klonili, postali malodušni, da jim bo v zelo veselje in pogum, ker so videli pred seboj pol dvorane prazne. Upam pa vseeno, da moj strah ni bil upravičen, upam, da ne bodo odvrli orožja in se otresli prelepega poslaststva, da s svojo nadarjenostjo in zmoglostmi kulturno vzgajajo in bogatijo ta delavski red črne doline.

Da, delavska kultura in — prazna dvorana! Mnogo sem razmišljala ta večer o tem. Kako je drugače z obiskom gledališča v Trbov-

Spominjam se tudi, da so ljudje odhajali veseli in zadovoljni iz dvorane, da je bila publika od smeha nemirna med predstavo, nedisciplinirana — le jaz sem razočarana in žalostna odhajala s te igre, ker me je bolelo ob misli, da današnji študent ni takšen, kot ga je prikazovala igra. Bila sem — užaljena.

Kaj pa maloštevilni gledalci Klabundorega „Kroga s kredo“, med katerimi sem sedela ta večer? Kako so sprejeli motiv daljnega kitajskega življenja, nam popolnoma tujeja in nepoznanega? Kako igra igralcev-umetnikov?

Čutila sem, da je bil z menoj vred njihov aplavz prav tako topel in iskren kot moj. Da, tej publiki, pa čeprav maloštevilni, igrajte! Pridružili se ji bodo vedno novi in novi gledalci, ki si bodo zaželeli duševne hrane, čutili potrebo po pravi kulturi, ne po plehkih operetnih osladnostih. Toda bodite vztrajni! Vaše delo ni lahko, Igrajte — igrajte z dušo in srcem, čeprav jih bo morda le trideset v dvorani. Vaš trud bo rodil sadove, počasi morda, toda bo jih! Človek, pa čeprav delavec, potrebuje duševne kulture. In vi jim jo lahko nudite, ker ste za to sposobni.

Da, mi sami prečestokrat za-

Luč skozi meglo

Ne vem, kako je pravzaprav s to stvarjo. Okna so vsako noč razsvetljena, svetli in ostri žarki luči se s silo prebijajo skozi gosto in pusto meglo, skozi duše, gnili zrak, nasičen z umazano, sajasto vlago, ki se zajeda skozi obleko do samega srca. Okna so razsvetljena. Onostran oken pa utripa živo prosvetno življenje, dviga se, pada, pa zopet dviga, z vso silo; to življenje hoče za vsako ceno ostati živo — skratka se ne da! Kajti nad tem življenjem se razliva svetla luč, luč močne zavesti in trdne volje, da si bo gledališka umetnost v Zagorju le priborila tisto mesto, ki ji gre.

Najprej nekaj o repertoarju. Vodstvo našega gledališča se nedvomno zaveda, da je sestava tega repertoarja ena najosnovnejših, pa tudi ena najodgovornejših nalog. Ko pregledujem repertoar naših provincijalnih gledališč: Celje, Jesenice, St. Jakobskega in še nekaterih, vidim, da je njihov sestav zelo pisan: od klasikov do operete (slednji izraz rabim sramežljivo, ker še nikjer nisem bral, da bi uprizarili opereto, ampak »veseloigro s petjem in godbo«). Upravnik Celjskega gledališča tov. Filipič je v intervjuju dejal, da se skuša njihov repertoar čimbolj približati najosnovnejšim zahtevam njihove publike, se pravi, da naj bi repertoar ne hodel ne vem koliko let pred njo, jasno pa je, da ne sme hoditi za njo. Toda...

In prav v tem je problem: kako sestaviti repertoar — seveda ob danih možnostih izbire gledaliških del in upoštevajoč pri tem sposobnost lastnega gledališkega ansambla, da bo vojak sit in koza cela, da bo repertoar vzgojen in sodoben, da bo publiki všeč in da ga bo sprejemala kot svojega. Kajti kadar začne publika po svoje ocenjevati gledališki repertoar, je njena ocena vidna v samo dveh oblikah: v praznih ali pa v polnih hišah!

Naše gledališče je za to sezono napravilo sledeč program: Molierovo komedijo »Sola za žene«, Potrčevo dramo »Lacko in Kreflic«, Schurekovo socialno komedijo »Pesem s ceste«, Haškovega »Dobrega vojaka

Svejka« in Cankarjevo farso »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. Od navedenih del smo odigrali že prva tri, medtem ko bo premiera »Svejka« konec marca in so vaje že v polnem teku. Konec maja pa bo zadnja, to je peta premiera, Cankarjevo »Pohujšanje«, ki bo uprizarjeno tudi v Tednu kulture.

Kakor je razvidno, je naš repertoar zelo pisan: od klasične komedije do sodobne partizanske drame, od svetovljanske burke »Svejka« pa do Cankarjeve farse.

Repertoar je zelo razgiban in po mojem prejšnjem razmišljanju ni odmaknjen oziroma visoko nad publiko; tudi ni za njo, oziroma ni tako plitek in ničvreden, da se ga ne splača ogledati. Tudi do danes odigrala tri gledališka dela so bila naštudirana zelo skrbno, izvedena pa nadpovprečno, tako igralsko kot scensko.

In vendar — kako je s to zadevo? »Sola za žene« smo odigrali v Zagorju meseca novembra samo dvakrat in še to ob skrajno pičli udeležbi. Potrčevo dramo »Lacko in Kreflic« smo uprizarili v počastitev dneva JLA dne 22. decembra p.l. Premiero je obiskalo približno nekaj nad 100 ljudi. Prvo in drugo reprizo smo pa zaradi premajhnega števila obiskovalcev odpovedali. Schurekova komedija »Pesem s ceste« je bila v Zagorju uprizarjena 20. in 21. februarja, in to ob precej dobri udeležbi.

Da bi bil vzrok neuspeha premajhna obveščenost prebivalstva, češ da uprizaritev ni dovolj razglašena? Da je nekdo, ki je gledal letak za »Sola za žene«, mislil, da je to gospodinjki tečaj? Da je med ljudmi premalo propagande za posamezne uprizoritve? Da — iz vsega tega kujejo nepoučeni recenzenti poročila, da gledališča spijo, z eno samo izjemo: mogoče tistih, ne vem že katerih, ki so nalepili letake za »stare in mlade«.

Zanimivo je tudi tole: z vsakim od treh do danes že uprizarjenih del smo gostovali tudi v Kisovcu. Dvorana nabito polna, tako da nastaja pravi drenj, ljudje navdušeni ter naročajo: »Le pridite še! Pri nas pa? Jasno in razumljivo je, da samsih »Lumpacijev« in druge plaže ne bomo uprizarjali, četudi vemo, da polni hišo in blagajno. Iz prvih finančnih težav smo se že nekako izkopali in te težave tudi niso ter ne smejo — vsaj pri nas ne — biti merilo za dobiček igralskega programa. S trdno voljo, pa prav tako, kot mi je pred kratkim nekdo dejal: najprej s 50, pa 70 in 100 obiskovalci ter tako naprej, in ob taki skrbi pa pravilna izbira igrar: ne preveč klasičnih komedij, ne prazne baše, ampak kot do sedaj: ljudski repertoar, čimbolj približan ljudem, boljše nekaj pred njim, nikar pa ne za njim!

Nam bo to uspelo? Ali nisem s tako vero v obiskovalce naših dramskih predstav in s svojo razlago podobem Cankarjevemu Martinu Kačurju? Mislim, da ne. Ljudje naj vedo, in obiskovalci in tisti, ki kritizirajo: koliko hitreje, koliko truda in prebedenih noči žrtvuje igralec za študij dramskega dela! Vražje se motijo, ki mi-

slijo, da se igralec pri tem tudi osebno izživlja, da ima s tem veselje in mu je v osebno zabavo, kot je zabava ribiču ribolov. Mogoče, da je komu res tako, morda igralcem tiste vrste, ki iščejo sebe v gledalištvu, ne pa gledališča v sebi!

Noč za nočjo gre, v razdrapani garderobi, ki ji pravimo »drvarnica«, ob škripanju in pokanju prožnih desk v telovadnici, ob viku in kriku mladine, ki preskakuje konja in telovadi, ob treskanju vrat po razvlečenem in stokrat prepihanem balkonu, tako da včasih samega sebe ne slišiš. Kar vprašate naše sograjece, koliko ur prebijemo večer za večerom v takih pogojih. In plačilo za to? Prazna dvorana in odpovedana predstava! Zastoj si zbija! »Srebot praktikable«, pa plenkal kulise in naravnava reflektorje!

Pa mi je nekdo nekot dejal: Pa se vam še izplača? Saj vidite, da ni zanimanja! Mislim, da se izplača; če se izplača drugod na periferiji našega Zagorja, se mora tudi pri nas doma — v centru. Saj naši ljudje v centru mesta vendar niso na nižji stopnji kulturne razgledanosti kot kje v naši kmečki okoličini? Ali pa mar so?

In končno: recenzije o naši gledališki dejavnosti v našem časopisu, ki ne krepe, ampak bijejo.

Prvič smo zasledili nepravilno vest o našem gledališču meseca decembra, ko je kronist v listu zapisal, da je »Svoboda I« v Zagorju odprla gledališko sezono 22. decembra s Potrčevo dramo »Lacko in Kreflic«. Mar je kronist tudi med tistimi, ki ne obiskujejo naših predstav in sliši šele od drugih, da je zvonilo, ne ve pa, ali plat zvona k požaru ali mrliču. Naše gledališče je odprlo sezono že 7. novembra s »Sola za žene«. Pred kratkim je kronist spet napisal, da naše gledališče počiva zaradi snega in mraza. Vodi vrag, zakaj si kronist viha ovratnik tako visoko čez oči in ušesa, da ne vidi in ne sliši, da pripravljamo že četrto premiero, »Svejka«. Naj ga odvihva nazaj, kajti zima že popušča in bo jug nemara le otajal kulturni led, ki je zakoval obiskovalce naših gledaliških predstav, da bodo končno le začeli polniti naše dvorane; prepričani naj bodo, da se jim bo izplačalo, da se bo naš gledališki kolektiv v svoji igralski prizadevanosti potrudil in da jih ne bo razočaral, kajti naše geslo je bilo in bo ostalo: Raje manj, pa to dobro!

Se bodo svetila okna v temo, toda ta tema in mrak ne bosta več tako strupena, tako vsiljivo zajedljiva, žarki luči jo bodo prerežali in razpršili. Svetloba se bo razlila in v tej luči se bomo našli: igralški kolektiv, prizadevajoč si ustvariti čim popolnejšo in čistejšo umetnost, in naši ljudje, ki bodo to lepoto jemali, se z njo opajali, in že samo s tem bogeto poplavecvali naš trud in naše prizadevanje. Takrat pa bo obojimo lepo v srcu in toplo pri duši.

F. K.

PAVLA BOLA

Pred dnevi smo pokopali v Trbovljah tov. PAVLO BOLA, ki je bila že pred vojno idealna in zvesta članica nekdanjega Delavskega izobraževalnega društva »Svoboda« in »Vzajemnosti« v Trbovljah. Nastopala je v druživo kot gledališka igralka in sodelavka pri neštutih igrah in prosvetnih večerih. Tudi po vojni se je vključila v gledališko delo v Delavskem domu v Trbovljah — lani je pa še sodelovala kot šepetalka v igri »Ciganka«, akoravno je bila že bolna. Zavratna bolezen ji je pa sedaj prestrigla nit življenja. Zveste Pavle Bola ni več — nam pa je hudo...

Vsi, ki so te poznali, te ljubili in cenili, bodo ohranili nate svetel spomin. — Blaga Pavla Bola — naj ti bo slovenska zemlja, ki si jo ljubila iz dna duše, lahka!

„Seveda bom molčal...“

Nekam težavno sem dihal, kajti v desnem žepu jopiča sem imel dokazilo, da primer z Eddingtonom le ni tako »popolnoma jasen«, kot misli gospod Graves, pač pa da je temen in neprodiren. O kakšni lovski nesreči že dolgo ni več govora. Toda molčal sem. In ne bi mogel povedati, zakaj. Prav gotovo je bil ravno sedaj pravi trenutek, da bi govoril in vse pojasnil. Ni še bilo za to prepozno in ne bi mi mogel nihče delati očitkov. Pa sem molčal. Vsaki stranki v mojem položaju, ki bi prišla k meni, bi svetoval, naj se takoj izpove preiskovalnemu sodniku. Zakaj nisem tako svetloval sebi? Pred menoj je stal preiskovalni sodnik, prijazen, dobrodušen mož, s katerim si lahko človek ško govoril. Zakaj nisem tega storil?

Gospod Graves je razumel moj vzdih kot zasrbljenost. Četudi ni bil v tej hiši gozdar, je segel po tretjem kozarcu na pladnju ter natočil vanj whiskeyja, pokimal Anthonyju in mi ga ponudil. »To pomaga.« me je bodril, »to dá človeku pogum.«

Ko sem izpil, je rekel: »Jutri vas bom moral vprašati, če ste spoznali gospoda Eddingtona, preden ste streljali. Niste ga, kajne?«

»Seveda ne, gospod Graves.« Pričimal je. »To bo vse. Hotel sem vam to povedati, da ne boste izgubili živcev. Govorite malo! Odgovarjajte samo na vprašanja.«

»Živcev ne bi izgubil, gospod Graves, vendar se vam zahvaljujem.« Pogledal je Anthonyja. »Zagotovo netno je, da se gospod Eddington ni oglasil, ko vaju je zagledal. Ogledal sem si mrliča. Ste opazili praske na čelu?«

»Da. Mislim, da jih je dobil, ko je, zadet od krogle, padel po tleh z glavo naprej.«

Gospod Graves je zmajal z glavo. »Tega ne verjamem,« je dejal. »Zdi se mi, da se mi je le posrečilo najti edino razlago, zakaj je gospod Eddington ležal na tleh in se prepozno dvignil. Ugotovili ste, da ni bil pijan. Toda mogoče je, da se človek v temi spotakne; ob kakšni korrenini, kakšni rastlini ovijalki. Zatakne se ti noga in padaš. Če je v takem primeru na tleh kakšen kamen, ki nanj padaš in se raniš na čelo, je mogoče, da človek dobi kakšen majhen pretres možganov. Zunanja poškodba ne pove dosti o tem. Tudi pri boksaarju, ki že v prvi rundi pade po tleh, ni na zunaj nič opaziti. Me razumete?«

Anthony je z zanimanjem pritrtil. »Res, gospod Graves,« je dejal, »bi bilo to edino pojasnilo za dogodek. Imate prav. Tako je bilo.«

Gospod Graves je pomenljivo pogledal mene, kakor da bi tudi pri meni iskal pritrditve za svojo razlago. Vendar sem mu samo pričimal in molčal. Najbrž sem napravil nanj s svojim zadržanjem in pomanjkanjem fantazije zelo klavrn vtis.

Ko se je gospod Graves po drugem whiskeyju poslovil in sva še nekaj časa slišala ropot njegovega motorja, ki pa je počasi izginjal, se je Anthony z dolgimi koraki sprehajal po sobi sem in tja.

Med vrati se je pojavil Gordon. »Gospod profesor Passmore je pri telefonu, gospod doktor. Ali naj zvežem semkaj?«

Anthony me je pogledal z nasmehom in odšel iz sobe.

Gordon je hotel oditi za njim, toda zadržal sem ga. »Gordon,« sem mu dejal, ko je stal pred menoj, in segel v svoj žep ter iz njega potegnil enega izmed obeh gumbov iz biserničast. Pokazal sem mu nepoškodovan gumb. »Kaj pravite k temu gumbu, kje naj bi služil?«

Gordon je najprej pogledal mene, nato pa gumb. »To je biserničast gumb, gospod doktor,« je ugotovil. »Kaj je z njim? Ali naj ga moja žena prišije?«

»Kam, Gordon?«

»To bi seveda moral vprašati vas, gospod doktor. Navaden,

biserničast gumb je; gumb, kakor jih dandanes nosijo spredaj na srajci.«

Zdelo se mi je, kakor da je besedo »dandanes« izgovoril za ničeljno. Ali je morda ta dandanes spet v duhu primerjal z lepimi časi, ko je v Benetkah nosil na svojih srajcah briljantne gumbce? To ne more biti gumb od srajce, Gordon!

»Ne?« Ogledal si ga je še enkrat. »Kje ste ga našli, prosim?«

In prav na to vprašanje mi nisem smel odgovoriti. »V mojem jopiču,« sem se mu zlagal. Vrnil mi ga je. »Nič zato, gospod,« je dejal Gordon in se očitno čutil, da delam toliko prahu zaradi ničvrednega gumba. »Moja žena bo vaše srajce po perilu skrbno pregledala.«

»To ne more biti gumb od srajce,« sem ponovil še enkrat trdovratno.

»Morda res ne, gospod doktor. Nekoliko večji je.«

»In ravno to sem ugotovil, ko sem ga primerjal z drugimi. Ali ga ni izgubila kakšna dama?«

»Dama?« Gordon je še enkrat preizkušal moj obraz. Postal je previdnejši. »Če sem pravilno poučen, dame ne nosijo gumbov na svojem perilu.«

Mislil, da imate prav. Toda razmišljajva dalje. Ni nujno, da bi moralo biti ravno perilo.«

»Menite blizu?«

»Gumb je, kakor samj pravite, nekoliko prevelik.«

»Res je tako. Potem preostane samo še rokavice. Gumb je

bil verjetno na kakšni rokavici. Toda — vrzite ga proč, gospod doktor! Ni verjetno, da bi ga kdo pogrešal.«

»Ali morda veste, kdo je nosil rokavice, na katerih bi gumb služil kot zapon?«

»Kratke, danes že nekoliko staromodne rokavice imajo še takšne gumbce, gospod doktor.«

Staromodne rokavice! To je bila prava beseda. Obvladal sem se, da sem izgledal kolikor mogoče miren. »Vi ste predvčerajšnjem gospe Caerlon pomagali iskati rokavice, Gordon, kajne? Se spominjate, kako so te rokavice izgledale?«

»Da,« je pritrtil. »Prav imate, gospod doktor. Gospa Caerlon je nosila takšne rokavice. Bile so črne ter imele ob zapetju takšen gumb.«

Hitro sem si prižgal cigareto, da sem zaposlil svoje roke in obraz. Gordon je še čakal nekaj časa. Ker sem molčal, se je priklonil in odšel vesel iz sobe, da je bilo tega bedastega pogovora zaradi nekega nepomembnega gumba konec. Nekaj časa sem ostal še sam v sobi in razmišljal o tem, da je bila za stvar damo, kot je bila Mamm, dvakratna pot od Eddingtonove hiše do Anthonyja v teku enega samega dopoldneva vendarle zelo naporna. Bilo je neverjetno, da bi Mamm svoje dopolne potrebe potrebovala, saj bi si bila svoj drugi obisk pri Anthonyju vendar lahko prihranila z eno-

stavnim telefonskim poklicem. — Nadalje sem še razmišljeval o tem, kakšne rokavice so nosile druge dame. Nisem se mogel več spomniti, če so jih res imele.

★

Odšel sem v vas na pošto in poklical po telefonu Eddingtonovo hišo. Oglasila se je Fani. »Dober dan, gospodična Fani!« sem jo pozdravil in ji povedal svoje ime. »Ali hočete gospe Caerlon — toda samo njo! — prositi, da pride za trenutek k telefonu?«

Fani mi je odgovorila, naj počakam. Kmalu nato pa je bilo slišati glas gospe Mamm. »Dober dan, gospod doktor,« je rekla. »Kaj vam teži srce?«

»Da, gospa, prav imate. Res mi nekaj teži srce,« sem ponovil njene besede. »Oprostite mi, da sem vas klical, toda govoriti moram z vami. Nekaj važnega je, gospa Caerlon.«

Za trenutek je gospa Caerlon pomislila, in to tako očitno, kakor da bi stala živa pred menoj. Slišal sem njeno dihanje, nato pa je rekla: »Saj se bomo videli nocoj, kajne? Ostane torej pri dogovoru, da prideta z Anthonyjem danes k nam?«

»Da, gospa, ostane, kakor smo se zmenili. Toda rad bi govoril z vami na samem.«

Mislila sem si, gospod doktor, da hočete nekaj takšnega. Tudi za to bo nocoj priložnost dovolj.

(Delje prihodnjije)

FIZKULTURA • ŠPORT • ZAH

Letni obračun dela SD „Svobode“ v Trbovljah

Kakor smo že na kratko poročali, je prejšnjo nedeljo SD „Svoboda“ v Trbovljah polagala svoj letni obračun dela. Občnega zbora so se udeležili številni aktivni in podporni člani ter kot gost zastopnik SD „Dobrna“.

Iz poročil društvenih funkcionarjev povzemamo, da je društvo imelo lani nekaj pomembnih uspehov. Te uspehe društvo sicer ni doseglo s športnim dvigom članstva in tudi ne z množičnim zavezanjem mladine v društvo — kar je negativen pojav v organizaciji — pač pa je društvo ustvarilo pogoje, ki bodo omogočili kakovitejši razvoj športnikov in uspešen razvoj društva — uspeh društvenega dela je namreč otvoritev teniškega igrišča, gradnja lastnega nogometnega igrišča ter preskrba boljših društvenih prostorov. Omembe vredno je, da so člani gradili svoje nogometno igrišče brez tuje pomoči, prav tako so sami popravili teniško igrišče, ki je dalo dosti dela.

V društvu delujejo 4 klubi: nogometni, teniški, šahovski in kegljaški. Med njimi je bil najbolj aktiven nogometni klub, ki je imel največ prireditev in je tudi najštevilnejši. Letošnje leto bo treba poživiti delo košarkarskega kluba, ki je lansko leto zamrlo.

Po poročilu tajnika je bila izrečena zahvala za pomoč LOMO

in OLO Trbovlje, nadalje Cementarni in Rudniku Trbovlje za pomoč v letu 1953. Brez te pomoči društvo kljub vsem naporom članstva ne bi imelo uspehov, ki jih je doseglo. Zato prosimo vsa podjetja, ustanove in foruma, da tudi v prihodnje s simpatijami spremljajo prizadevanje SD „Svobode“ in mu tudi letos po svojih močeh pomagajo. Tajnik društva se je pohvalil predsednika tov. Antona Zarnarja, ki je bil med člani upravne odbora najbolj agilen, češar o nekaterih posameznikih ni mogel trditi.

Šibka točka delovanja društva v lanskem letu je bila nogometno igrišče ter neprimerni društveni prostori. Z nogometnim igriščem, ki je zasilo že urejeno, ter s preseljitvijo društva v nove lokale pri „Skrlatcu“, ki so v neposredni bližini društvenega igrišča, je letošnje leto pričakovati večji polet dela in več uspeha.

Po izvolitvi novega odbora so člani sprejeli razne važne sklepe, ki vlivajo upanje, da se bo v SD „Svoboda“ razvijalo športno delo tako, kot terjajo lik novega fizikulturnika Titove Jugoslavije.

Zimski šport v Kisovcu

V mali vasi Kisovec nad Zagorjem dela v okviru tamkajšnje „Svobode“ že dalj časa tudi smučarska sekcija, ki si je z velikim trudom od marljivem delu zgradila pod predsednikom Emilom Ajtičem in s podporo tov. Ladislava Gostiše lepo 35-metrsko skakalnico, na kateri so že lansko leto izvedli okrajno prvenstvo. Ta skakalnica je med najlepšimi v Zasavju. Smučarska sekcija šteje sedaj 50 aktivnih članov, težave so le z dragimi smučarskimi rekviziti. Pred kratkim je priredila skakalne tekme za pionirje in člane. Med pionirji stopata zlasti v ospredje Janez Marn s skokoma 8,5 in 9 m ter Stefan Očep s dvakratnim skokom po 9 m. Med člani sta najboljša Emil Ajtič s skokoma 19 in 20 m ter Lado Pistotnik (18 in 17 m).

Kisovski smučarji bi imeli več veselja in volje za širjenje lepote in zdravega zimskega športa, žal pa so nanje pozabile krajevne množične organizacije.

Namiznoteniska zasavska liga

V okviru zgoraj navedene lige sta se prejšnjo soboto pomerili namiznoteniska ekipa „Kemičarja“ iz Hrastnika in ekipa iz Lokke pri Zidanem mostu. Hrastničani so imeli najboljšo oporo v Silvu Oberčaku in Milanu Simlerju, medtem ko je pri gostih ugajal zlasti Martin Milnar. Dvoboj obeh ekip se je končal v prid „Kemičarja“ z 9:1.

Razvoj našega alpinizma

Omenil sem že Kugyjev vzpon v spremstvu naših vodnikov. Toda že leta 1906. preplezajo Nemci lepo smer v Triglavski severni steni. To je bil prvi turistični vzpon v tej steni za domačim divjim lovcom Breginjcem, ki je pred njimi sam preplezal to steno. Mnoge smeri v naših stenah so še pred prvo vojno osvojili Nemci. Utrli so si svoja pota v grebenih Prisojnika, Skrlatice, Mojstrovke, Travnika, v Rateških Poncah, na Mangartu, Jalovcu — severnozhodno steno te gore je pa preplezal v edinstveni smeri inž. Horn. Dalje v Triglavu, na katerega so polagali izredno važnost, kar smo potem videli iz ostre konkurenčne borbe s Slovenci, ki so se krepko postavili v bran. V Savinjskih Alpah so opravili skoraj vse lažje pristope, in to v stenah Kočene, Grintovca, Skute, Struce, Rinka, Planjave in Ojstrice. Naših plezalcev je bilo v tistih letih zelo malo in se niso mogli uspešno upirati nemškemu plezalcem. Edina plezalna družba so bili Drenovci, ki pa niso imeli pred seboj jasnega cilja in so bolj delali izlete kakor pa se ubadali s sistematičnim plezanjem. Plezalci omenjene družbe so preplezali nekaj smeri: Kumaver, Badjura in Brinšek. Edini človek, ki je takrat gojil sistematično alpinizem, je bil dr. Henrik Tuma, ki je res obdelal nekaj gorskih skupin zlasti na Primorskem. Znani so njegovi prvenstveni vzponi v Kaninski grupi, dalje nad dolino Bavšice in Koritnice. On je bil tudi prvi Slovenec, ki je za Breginjcem preplezal Triglavsko steno.

Po prvi svetovni vojni nastopajo v naših gorah spet tujci, tako v Julijskih kot v Savinjskih Alpah. Nemci so spet preplezali novo smer v Triglavu, tako imenovano Bavarsko smer, severno steno Mojstrovke. Italijani severno steno Špička, tako imenovano Dibonovo smer, in še drugod. Toda hkrati že izsledimo prve domače plezalce; najbolj znan med njimi je bil dr. Klement Jug. Ta mož

je pri nas opravil veliko pionirsko delo v gorah, postal je vidna osebnost naše alpinistike. Značilno zanj je bilo svojstveno gledanje na alpinizem in ravno tako posebna taktika plezanja. Z izredno voljo in s svojimi sposobnostmi je plezal s preprostimi sredstvi, kar je bilo zanj usodno: leta 1924 se je smrtno ponesrečil v Triglavski steni. — Tedaj se začne pri nas uveljavljati nov kader plezalcev, ki je nato v dvajsetih letih obdelal skoro večino naših sten in vrhov in tako prevel iniciativno pred osvajaletni Italijani, Nemci in Avstrijci. Prvi se je pojavil Joža Čop, ki je v letih 1924 do 1933 sistematično obdelal severno steno Triglava, za katero so se pogajali tudi Nemci in Avstrijci. Joža Čop je izvedel veličastne smeri: Gorenjsko z Ladjó, Jugovo grapo, Zlatorogove stene severno steno Široke peči v Martuljku, severno steno Šit nad Planico, Škrnatarico, severno steno Male Mojstrovke, Kukovo Spico, Jalovec in na desetine drugih vzponov. S svojimi dejanji je postal vodilna osebnost našega alpinizma še daleč v poznejša leta. Njegovi soplezalci so bili: dr. Miha Potočnik, Matevž Frelih, dr. Stane Potočnik, Pavla Jesihova in drugi. Neposredno z njim se v tistih letih uveljavljata pri nas tudi dve ženski, katerih uspehi so šli daleč izven naših meja: to sta bili pokojna Mira Marko Debeljakova in Pavla Jesihova. Ti dve plezalki sta v desetih letih svojega alpinističnega delovanja rešili mnogo lepih in edinstvenih problemov naših gora. Najpomembnejša njuna dejanja so v Triglavu. Skalaška in Jugova smer, Skalaška in Centralna smer v Spiku severna stena Rakove Spice in Skrlatice, severna stena Velike Mojstrovke in Jalovca, Draški vrhovi in še veliko drugih. M. M. Debeljakova pa je izvršila še mnogo vzponov v tujini, zlasti v Zahodnih Julijskih, Dolomiti in nov, slovensko smer v Severni steni Ben-Nevisu, najvišjem vrhu Škotske (Konec sledi)

KINO
„SVOBODA — CENTER“
V TRBOVLJAH
(Delavski dom)
bo predvajal ameriški film
„TAJNI TOVOR“
Razpored predstav
bo razviden z lepakov.
KINO „SVOBODA“
V TRBOVLJAH II
jma na sporedu ameriški
film
„WILLIAMSOVA
KARABINKA“
Razpored predstav
bo razviden z lepakov.

Potujoči kino Trbovlje

bo predvajal od 27. februarja do 2. marca nemški zabavni film
„Maja v tenčici“

v sledečih krajih:

V petek, 26. febr., ob 18. uri na Kleku (Dom T. Čučevca).
V soboto, 27. febr., ob 17. uri v Lokci pri Zidanem mostu, nato pa v Zidanem mostu ob 19.30.
V nedeljo, 28. febr., ob 10. uri dop. v Podkumu, istega dne ob 15. uri v Jagnjenici, ob 18. uri pa v Vrhovem.
V ponedeljek, 1. marca, ob 17. uri na Mlinšah, ob 19.30 pa na Izlahah.
V torek, 2. marca, ob 17. uri na Dobrni.

KINO OBISKOVALCI POZOR!

Uprava kina „Svoboda-Center“ v Trbovljah sporoča vsem, da bo kino igral odsljed naprej tudi med tednom. Imel bo na sporedu dobre, že predvajane filme in tudi nekaj novih. Kot prvi bo na sporedu ameriški kriminalni film

„TRETJI CLOVEK“

v sredo 24. in četrtek 25. t. m. ob 5. in 7. uri zvečer.
Vse med tednom igrane filme bo kino predvajal po znižanih cenah: balkon po 30, parter 1. in 2. prostor pa po 25 din.

Planica vabi!

V nedeljo, 14. marca, bo v Planici velika skakalna prireditev. Svojo udeležbo so prijavili mnogi znani inozemski skakalci. Iz Trbovelj bo vozil v Planico poseben vlak, ako se prijavijo dovolj udeležencev. Zato vabimo zainteresirane, da se prijavijo do 28. februarja t. l. in hkrati plačajo 720 din za vožnjo in vstopnino. — Prijavitelje sprejemajo: Smučarska sekcija SD „Rudar“ v Trbovljah vsak dan od 17. do 19. ure v društveni sobi v Domu „Rudarja“ ter TVD „Partizan“ v Zagorju, Hrastniku, na Dolu, v Radečah, Litiji in Smartnem pri Litiji.

Razglas

V smislu nove uredbe o dohodnini (Ur. list FLRJ št. 56/53) se bo odmerila dohodnina na dohodek od zemljišč za leto 1954 po katastru. Ker pa se stanja, ki ga izkazuje kataster, ne ujema povsod z dejanskim stanjem, pozivamo vse prizadete, da morebitne spremembe v površinah ali kulturah prijavijo pristojni občinski komisiji za korekturo katastrskega dohodka in sicer v času od 22. t. m. do vključno 8. marca t. l.

Prijavitelje so neobvezne, dolžni so pa prijaviti vse spremembe vsi tisti kmetovalci, ki so s spremembo površin ali kultur povečali katastrski dohodek ter se bo opustitev takšnega prijava štela za davčno utajo.

Opominjamo, da bodo te spremembe veljale le za odmero dohodnine, ne pa tudi za popravek v katastru samem.

Rok prijava v nobenem primeru ne bo podaljšan ter se morebitne prijavitelje po 8. marcu 1954 sploh ne bodo upoštevale ter bo okrajna komisija priznala za pravilne samo tiste prijavitelje, ki bodo vložene pravčasno in potrjene od občinske komisije.

Okrajna komisija za korekturo katastrskega dohodka pri OLO Trbovlje

PRODAM stroj za pletenje nogavic v brezhibnem stanju. — Naslov in upravi lista.

PREKLICUJEM govorice, katere sem slišala in jih govorila o Francu Imperlu in Elžabeti Brilej, kot neresnične. Zahvaljujem se, da sta odstopila od tožbe. — Neža Jazbec, Hrastnik 176

OGLAS

Našla sem harmoniko; dobi se pri Jerici Zupan, Trbovlje — Trg svobode 22.

LISTNICA UREDNIŠTVA

J. K. Trbovlje: Rokopis o tekmovalstvu žal nečitljiv (zlasti imena). Prosimo za skrbnejši rokopol ali pa prepis na stroj. Uredništvo

Prvi letošnji nastop „Rudarja“ - goslovanje na Reki

Kvarner (Reka) — Rudar 1:1 (0:0)

Pri nas še sneg in zima, na Jadranu in v Primorju pa že lepo vreme ter ugoden teren za igranje nogometa. Nogometna „Rudarja“ vendar kljub temu niso počivali več kot mesec dni: trenirajo v telovadnici in zunaj. Malo časa je še do pričetka prvenstvenega tekmovalja in moštvo mora biti pripravljeno za nastop, zlasti še, če se hoče povrniti v tekmovalne Slovensko-hrvaške nogometne lige. — Ker je potrebno, da moštvo prične s tekmi, se je vodstvo „Rudarja“ obrnilo na klube izven Trbovelj. Tako je v nedeljo, 14. t. m. revirsko moštvo odšlo na Reko, kjer je odigralo tekmo s tamkajšnjim „Kvarnerjem“, našim starim znancom.

Naše moštvo je nastopilo v sledeči postavi: Tauš II, Hladnik, Traun, Savšek, Knaus, Lamovšek, Gačnik (Perc), Keržan, Georgijevski, Jerše in Oprešnik.

Na omladinskem igrišču na Reki se je zbralo okrog 2000 gledalcev, ki so bili priča lepi in zanimivi igri. Teren je bil suh, vreme poloblačno, toplo in brez vetra. Moštvo „Rudarja“ je napravilo na Rečane dober vtis; vsem je še v spominu tekma, ki je bila igrana na Reki, ko je „Kvarner“ vodil s 7:0 in je „Rudar“ nato v drugem polčasu zmanjšal rezultat na 7:4.

Revirsko moštvo je tokrat dobro zaigralo. Tauš v голу je bil na mestu; od začetka nekoliko negotov, vendar je pozneje lovil žoge, ki so se vsem zdele neubranljive. Od branilcev sta oba igralca zadovoljila. Knaus kot srednji krilec je pokazal, da mu to mesto leži. Od stranskih krilcev je bil Savšek boljši kot Lamovšek. Napadalna vrsta se v začetku ni znašla, toda pozneje, ko je uredila svojo vrsto, je lepo kombinirala, vendar je dala premalo odločnih strelov na gol.

NAMIZNI TENIS

Proletarec — Vevče 5:5

V povratnem dvoboju zasavske conske lige, ki je bil v nedeljo, 14. t. m. v Vevčah, sta se srečali ekipi „Papirničarja“ in „Proletarca“ iz Zagorja. Rezultat 5:5 pomeni neuspeh za zagorske igralce. Kljub vodstvu 4:0 so Zagorjani dopustili nasprotniku, da je igro izenačil na 4:4 in uspeh celo povisal na 5:4. V odločilni igri parov pa so zmagali Zagorjani in si tako priborili s tem še 1 točko.

V predzadnji številki nam je dvakrat ponagajal tiskarski škrat. Iz prvenstvenega dvoboja Proletarec : Kemičar je napravil prijateljski dvoboj. Prav tako je napisal, da je zmagovalci pri mladincih prejel pokal, kar ne ustreza resničnosti.

V prvem delu igre ni bilo uspeha na nobeni strani. V drugem polčasu je pa „Rudar“ nekoliko popustil; posledica tega je bila, da so domačini v 7. minuti dosegli gol. Igra je postala zanimiva, ker je moštvo „Rudarja“ poskušalo igro izenačiti. Zadnjih 15 minut so pa Rudarjevci zaigrali v velikem stilu: rezultat je bil uspešen, kajti v 33. minuti je dobil žogo Oprešnik, ki je z lepim driblingom dosegel izravnavo igre.

„Rudar“ je imel nekaj krasnih priložnosti, da dosegne zmago v zaključnem delu igre, toda žoga se je parkirala odbila od prečke. — Po igri, ki so jo naši pokazali, bi z malo več sreče zaslužili zmago.

Kladivar : Rudar 4:2 (2:1)

V nedeljo je ligaško moštvo Rudarja igralo prijateljsko tekmo v Celju proti Kladivarju. Gledalcev se je zbralo okrog 800, sodil je Orel iz Celja.

Kladivar je nastopil s pomlajenim moštvom, prav tako tudi Rudar. Rudar: Tauš, Hladnik, Traun, Gočnik, (Uranic), Knaus, Šorel, Perc, Sovšek, Georgijevski, Klenovšek, Oprešnik.

V začetku igre domačini takoj ostro napadejo ter že v tretji minuti dosegajo vodstvo po avtogolu. V 5 m. dobi desno krilo žogo daleč v ozadje položaju, dodajo žogo na sredino in Dobrajc doseže drugi gol. Pet minut igre in Kladivar je že vodil z 2:0, ali bi Rudar doživel katastrofo? Napad Rudarja je prešel v ofenzivo, več nevarnih situacij pred golom Kladivarja. Dosejemo 11-metrovko Oprešnik zastrelja. Perc doseže v 28. minuti lep gol na predložek Oprešnika. V drugem delu igre je Rudar prvih petnajst minut v premoči, Oprešnik se je v prvi minuti izenačil. Igra se je v glavnem odvijala po sredini igrišča. Kladivar doseže še dva gola, enega iz 11-metrovke.

Tekmo je sodil Orel iz Celja zelo slabo. S svojimi odločitvami je oškodoval predvsem goste.

Kotiček za naše pionirje

Dragi pionirji in pionirke!

Bližajo se veseli pustni dnevi, ko boste verjetno videli dosti mask. Če boste šli prihodnje dni na maskarado ali pa morda samo k sosedi ali pa na ulico, kakor je v naših revirjih v navadi, imate v naslednjem na izbiro tri

februarja dopoldne v Telovadnem domu v Trbovljah.

Lahko pa vzamete gornjo sliko tudi kot slikanico. Kdor jo hoče pobarvati, lahko to napravi, nato skrbno izreže sliko iz časnika in nam jo pošlje z navedbo imena in priimka, razreda in šole, ki jo obiskuje, v naše uredništvo, ali

prav čedne maske, po katerih vam vaše mamice, če bodo utegnile, skrojijo mične maske za spremembo.

Deklica na sliki predstavlja mlado perico, fantek zadaj je učenec v slaščičarni, drugi fant pa je oblečen v pajaka. Mogoče bo katera od teh treh mičnih mask uporabna za pionirsko maskarado, ki jo bodo imeli pionirji, ki jo teledavijo pri TVD „Partizan“ v Trbovljah, v nedeljo 28.

pa prinese v našo pisarno. Če bo kdo res lepo pobarval te tri maske za pionirje, ga bomo nagradili z lepo knjigo. — Pozdravljeni in obilo veselja in zabave v bližnjih pustnih dneh, zlasti še, ker vemo, da vam bodo vaše dobrane mamice napekle sladke krofice, ki jih imajo naši pionirji tako radi, posebno še, če so potrošeni s sladkorjem, znotraj pa napolnjeni s sladko marmelado.

NAGRADNA SLIKANICA

Na nagradno slikanico v 6. številki našega tednika smo prejeli od naših pionirjev in pionirk cel kup lepo pobarvanih slik, ki prikazujejo tri učenke, ki sede z nasmejanimi obrazi za šolsko mizico. Nekateri naših pionirjev so to slikanico celo povečali, med njimi danes spet Angela Klemen, dijakinja III. gimnazijskega razreda na Dolu pri Hrastniku, nadalje Marjanca Zupančič, učenka IV. b razreda osnovne šole Trbovlje-Vode ter Vida Grošelj, učenka I. d razreda trboveljske gimnazije, Antonija Skubic, učenka II. gimnazije iz Smartna pri Litiji ter Vili Dobrota-Gec, učenec III. razreda osn. šole Trbovlje-Vode sta pa sliko lepo pobarvala z akvarelnimi barvami. — Tudi drugi pionirji in pionirke so nam poslali pobarvane slikanice v uredništvo, nekateri celo res lepo in skrbno. Teh je toliko, da ne moremo navesti vseh po imenu. Vsem prav lepa hvala za trud! Slikanice pionirjev bomo shranili v posebni mapi v našem arhivu za spomin na naše risarske umetnike med pionirji, ki jih je kar lepo številno.

Posebna komisija, ki je pregledala in ocenila vse vposlane slikanice, je odločila, da dobi prvo knjižno nagrado za najboljšo slikanico Antonija Skubice, učenka II. razreda gimnazije iz Smartna pri Litiji, drugo knjižno nagrado za lepo pobarvano slikanico pa je komisija prisodila 6-letni cleibanki Marti Borštnar iz Trbovelj, ki lahko dobi nagrado v našem uredništvu.

NAGRADNA ISKALNICA

Nagradna iskalnica v 7. številki našega Vestnika se je pri odtisu pokvarila, ker se kilše

Gledališče „Svoboda-Center“ v Trbovljah (Delavski dom)

bo ponovilo Klabundovo igro „Krog s kredo“ v petek, 26. februarja t. l., ob pol 8. zvečer. Na to ponovitev se vabijo vsi zamudniki!

leve slike ni dobro odtisnil na papir in pionirji žal niso mogli iz obeh slik razbrati, v čem se desna slika razločuje od leve.

Kdor ima naš list še shranjen, lahko opazi, da se desna slika razločuje od leve v sledečem: 1. na mizi je na desni sliki ena knjiga več kot na levi sliki; 2. na desni sliki stekleničica za lepilo na mizi nima čopiča; 3. na desni sliki ima skleda na umivalniku drugačen podstavek kot na levi sliki; 4. na desni sliki je na robu mize (na desni strani moza) spodnji list položen čez gornjega, na levi sliki pa ravno obratno; 5. na desni sliki je v albumu za shranjevanje vzorcev, ki jih mož gleda s povečevalnim steklom, na levi strani albuma 7 pravokotnikov (vzorcev), na levi sliki je pa teh pravokotnikov samo šest; 6. na desni sliki je zastor na oknu drugačen kot na levi sliki (različna vzorca blaga).

Danes nismo prinesli nove nagradne uganke, pač pa jo bomo prihodnjič, najbrž spet kakšno krizanko, ki so nam jih sestavili naši pionirji in želijo, da jih objavimo.